

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Bibliotheek

APPROVAL

NAAM: *Ramahi Samar*.....

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/zijn afstudeerscriptie via de catalogus full-text beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Plaats en datum, *14-02-2019*.....

Handtekening.....
[Handwritten signature]

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Faculteit der Maatschappijwetenschappen

**Onderzoek naar de effecten van inflatie op het besteedbare
inkomen van leerkrachten van het VOS in Suriname**

De periode 2010 tot en met 2017

Thesis te verkrijging van de graad van Bachelor of Science in de Economie

Studierichting: Economie

Naam: Samar Ramahi

Begeleider: drs. H. Dorinnie

Paramaribo, februari 2019

Voorwoord

Ter afronding van de Bacheloropleiding aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname is het schrijven van een thesis een vereiste, waarin de opgedane theoretische kennis en vaardigheden worden getoetst met de empirie. In dit kader gaat de thesis over de effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van het VOS in Suriname gedurende de periode 2010 – 2017.

De keuze voor dit onderwerp is vanwege mijn persoonlijke interesse en het verwerven en vergroten van mijn inzicht betreft de effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van leerkrachten met een Voortgezet Onderwijs op Seniorenniveau (VOS) in Paramaribo en Wanica in de periode 2010 – 2017. De reden voor het gekozen doelgroep, is omdat de leerkrachten in april 2017 een loonsverhoging hebben gekregen. En wilde ik weten hoe het besteedbare inkomen zich heeft gewijzigd in periode van de inflatoire ontwikkelingen.

Allereerst wil ik Allah bedanken voor de kracht, de wijsheid en moed die hij mij heeft gegeven om dit te realiseren, ondanks alle tegenslagen en omstandigheden. Mijn dank gaat verder uit naar mijn begeleider de heer drs. H. Dorinnie en mede beoordelaar drs. R. Soentik en richtingscoördinator genaamd drs. R. Dwarka voor hun kritische en motiverende begeleiding. Vervolgens gaat mijn dank uit naar mijn familie, vrienden en collega's in het bijzonder Marjella Kalloe en Arshana Ragho.

Naam: Samar Ramahi

Datum: februari 2019

Samenvatting

Vanwege de dalende exportopbrengsten als gevolg van de dalende wereldmarktprijzen van goud en olie was de Surinaamse economie in een crises beland. De autoriteiten hebben een externe schok proberen te bestrijden met een interne schok (monetaire financiering). Dit had tot gevolg wisselkoersdepreciatie en in het kielzog daarvan inflatie. Inflatie wordt volgens Oldfield (2011) omschreven als de stijging van het algemeen prijspeil. Om de effecten van inflatie in Suriname op het besteedbare inkomen te onderzoeken, is er een literatuurstudie gedaan over de relatie tussen inflatie en het besteedbaar inkomen. In Suriname heeft de inflatie door de jaren heen op verschillende geledingen van de samenleving invloed gehad, waaronder leerkrachten op VOS-scholen. Deze groep heeft koopkracht compensatie geëist van de regering en hun eist is ingewilligd. In deze thesis wordt getracht de gevolgen van inflatie op het besteedbaar inkomen van leerkrachten van het VOS te bestuderen.

Naar aanleiding van het bovenstaande luidt de probleemstelling als volgt: “Wat zijn de effecten van inflatie op het besteedbaar inkomen van leerkrachten van het VOS in Suriname in de periode 2010 tot en met 2017?” Uit het gevoerd onderzoek is gebleken dat de bestedingen van de hoofdgroepen namelijk: Voeding en Niet – Alcoholische dranken (53,2%), Transport (44,8%), Huisvesting en Nustvoorzieningen (33,8%), Kleding en Schoeisel (20,8%), Communicatie (14,3%), Recreatie, Cultuur en Onderwijs (12,3%) en Gezondheidszorg (9,7%) op het besteedbare inkomen van de leerkrachten door de perioden heen niet is gewijzigd. De Hicksiaanse benadering is hier van toepassing. Doordat de meeste uitbestedingen van deze eerder genoemde hoofdgroepen in alle perioden heeft plaatsgevonden namelijk: vòòr de wisselkoersveandering 2014, (2015 – 2016, na de wisselkoersverandering) en na de verhoging van de salarissen in 2017. Sociale stratificatie speelt in dit onderzoek een belangrijke rol. Variabelen als leeftijd en opleidingsniveau beïnvloeden het netto-inkomensklassen van leerkrachten. De meeste leerkrachten hadden geen tweede inkomen en daarvan genoten 88 leerkrachten een netto inkomen variërend vanaf SRD 3000 tot zelfs hoger dan 5000.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting

Inleiding	5
1. Literatuuronderzoek Consumentengedrag	9
Theoretisch perspectief:	9
1.1 Inleiding	10
1.2 Theoretisch Onderzoek Consumentengedrag	10
1.3 Empirisch Onderzoek	16
1.4 Sociale stratificatie.....	22
2. Suriname: Macro Economische ontwikkeling gedurende periode 2010 – 2017	25
2.1 Inleiding	25
2.2 Ontwikkeling van enkele macro economische indicatoren van de Surinaamse economie	25
Productie en prijzen.....	27
Betalingsbalans.....	29
Overheidsfinanciën.....	31
3. Methodologie van het empirisch onderzoek	34
3.1 Inleiding	34
3.2 Beschrijvend onderzoek.....	34
3.3 Onderzoekspopulatie & steekproef.....	35
3.4 Steekproeftrekkingsmethode.....	35
3.5 Meetinstrumenten	36
3.6 Dataverzameling	36
3.7 Dataverwerking en analyse	36
4. Resultaten van het onderzoek	39
4.1 Inleiding	39
4.2 Theoretische voorspelling.....	39
4.3 Praktijk voorspelling.....	40

4.4 Beschrijvende statistiek	42
Conclusie	67
Aanbeveling.....	69
Geraadpleegde bronnen.....	70
Bijlagen: I Enqueteformulier	
II Codeerschema	
III Frequentie tabellen	
IV Staatbesluiten van april 2017	

Inleiding

Alvorens er wordt nagegaan wat er onder de begrippen “inflatie en besteedbare inkomen” wordt verstaan, is het van belang om allereerst in te gaan op de ontwikkeling van de Surinaamse economie in de periode 2010 tot en met 2017. Vanaf 2013 namen de exportinkomsten af, vanwege de dalende wereldmarktprijzen van goud en olie. Dit had ook tot gevolg dat de groei van het Bruto binnenlandsproduct afnam.

Doordat de Surinaamse economie afhankelijk is van de exporten van olie en goud en een kleine open economie heeft, is het heel gevoelig voor externe schokken (grote daling van de wereldmarktprijzen). In het jaar 2013 bedroeg de reële groei van het BBP nog 2,3%, dat verder in de daarop volgende jaren daalde tot -5.1% in 2016. Deze contractie ging gepaard met een hoge inflatie van 55% in 2016. Door de stijging van de inflatie zal de vraag naar goederen en diensten afnemen, welke volgens de Keynesiaanse visie zal leiden tot negatieve koopkrachteffect (minder uitbesteden aan goederen en diensten) (Koopmans, 2005). Inflatie is een algemene stijging van het prijspeil. Besteedbare inkomen wordt gedefinieerd als te zijn het nettobedrag dat een huishouden op jaarbasis te besteden heeft. Dit bestaat in grote lijnen uit het brutoinkomen verminderd met afgedragen premies en belastingen¹ (CBS).

Vanuit het gezichtspunt van de loontrekkers zal inflatie leiden tot een reële achteruitgang in de koopkracht van het loon. Vanuit deze gedachtegang wordt in deze thesis een onderzoek verricht naar de effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van leerkrachten op VOS-niveau, die onder het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur vallen. De keuze voor deze doelgroep is, vanwege de ontevredenheid die zij hadden met de sterke afname van de koopkracht van hun loon. Deze leerkrachten hebben toen actie gevoerd om een herwaardering van hun koopkracht te bewerkstelligen.

In deze thesis zal het accent niet zo zeer gelegd worden op de oorzaken van inflatie, maar op het effect van inflatie op het besteedbare inkomen van consumenten/inkomenstrekken. De meest gehanteerde maatstaven voor inflatie is de consumentenprijzenindex (CPI) en wordt berekend door een index van de prijzen van een geselecteerde groep van verbruiksgoederen.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2008/50/wat-is-mijn-bestedbaar-inkomen->

Aan de hand van de verkregen indexcijfers van de hoofdgroepen kan de prijsstijging van goederen en diensten die deel uitmaken van respectievelijke hoofdgroepen worden berekend. M.a.w., aan de hand van deze indexcijfers kan het inflatiecijfer op maand- als zowel jaarbasis worden berekend en met elkaar vergeleken.

Uitgaande van het bovenstaande luidt de probleemstelling als volgt:

Wat zijn de effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van leerkrachten van het VOS in Suriname in de periode 2010 tot en met 2017?

Doel van het onderzoek:

Enerzijds heeft deze thesis als doel om af te studeren en anderzijds, om middels een enquêteformulier na te gaan of in welke mate de inflatie heeft geleid tot verandering in het besteedbare inkomen. Verder legt het een basis voor verder onderzoek op het gebied van inflatie en besteedbare inkomen van loonstrekkers/consumenten in Suriname.

Relevantie:

Het is van belang voor de bewustwording van de consumenten bij het besteden van hun inkomen. Daarnaast is het ook belangrijk voor de overheid, bij haar streven naar prijsstabilisatie en het vooruitstippelen van beleid. Hierbij moet er rekening gehouden worden met de mogelijke effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van consumenten, met name de leerkrachten van het VOS-niveau. Verder is het onderzoek ook bestemd voor geïnteresseerden, die verder onderzoek wensen te doen op het gebied van bestedingen onder consumenten. Voor de scribent als opkomende econoom is het de moeite waard om middels dit onderzoek haar kennis te verbreden in de materie, welke nodig zal zijn in een carrière binnen de economie. Verder is zij geïnspireerd geraakt door het onderzoek van Levell en Oldfield (2011) met als onderwerp “**The spending patterns and inflation experience of low-income households over the past decade**”.

Methode van onderzoek

Dit onderzoek is tot stand gekomen middels:

Literatuurstudie

Ter beantwoording van de probleemstelling, is er onder ander gebruik gemaakt van literatuurstudie. Met behulp van literatuurstudie wordt het consumentengedrag besproken. De consumenten zijn de economische subjecten die op de markten als vragers van consumptiegoederen en als aanbieders van productiefactoren (arbeid en kapitaal in de vorm van spaargeld) optreden. De twee hoofdvragen die de theorie van het consumentengedrag tracht te beantwoorden zijn:

1. welke goederen en welke hoeveelheden daarvan vragen consumenten bij gegeven prijzen en inkomens? (Indifferentie curve)
2. Hoe wijzigen de beslissingen van consumenten zich bij verandering van prijzen en of inkomens? (Indifferentie curve)

Vervolgens worden bij prijsstijgingen twee effecten onderscheiden, namelijk substitutie – en inkomenseffect welke wordt bestudeerd via de Hicksiaanse en Slutsky methode (Edwin Mansfield, 2004)

Empirisch onderzoek

Voor het doen van het empirisch onderzoek zijn er gegevens verzameld over de jaareinde inflatie van de perioden 2010-2017, en de consumenten prijsindexcijfers die ingedeeld zijn in hoofdgroepen door het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS). Aan de hand van verkregen statistieken en frequentietabellen uit de resultaten van het programma SPSS worden analyses getrokken. Bovendien worden conclusies getrokken of het besteedbare inkomen zich in de periode 2010 – 2017 is gewijzigd. Tevens is er gebruik gemaakt van de data op de website van de Centrale Bank van Suriname en het Algemeen Bureau voor de Statistiek over de inflatie en consumentenprijsindexcijfers in de periode 2010-2017.

Structuur van de thesis

Deze thesis is opgebouwd in vier hoofdstukken. In hoofdstuk één wordt een theoretische beschouwing gegeven van het gedrag van consumenten uit het oog van de micro-economie. In hoofdstuk twee komt de ontwikkeling van enkele macro economische indicatoren van Suriname gedurende periode 2010-2017 aan de orde. Hoofdstuk drie handelt over de opzet en

uitvoer van het onderzoek. In hoofdstuk vier wordt het empirische gedeelte bestaande uit de resultaten van het onderzoek besproken.

1. Literatuuronderzoek Consumentengedrag

Theoretisch perspectief:

De belangrijkste begrippen die in dit onderzoek ter sprake komen zijn inflatie en het besteedbare inkomen. Het eerder uitgevoerde wetenschappelijk onderzoek die is gedaan omtrent dit onderwerp is die van Levell en Oldfield (2011). Het onderzoek ging over het analyseren van de trends in de bestedingen van huishoudens, met een focus op de binnenlandse brandstof- en waterverbruik. De impact van wijzigingen in de prijs van deze goederen op huishoudelijke inflatie, met name voor mensen met een laag inkomen en degenen die afhankelijk zijn van uitkeringen werden onderzocht. Inflatie wordt gedefinieerd als een stijging van het algemene prijspeil. Het algemene prijspeil is de enige index van de gemiddelde prijzen in de economie, gezien als een aggregaat van de prijzen van diverse goederen en diensten. Bij de inflatiemaatregeling wordt eerst door een representatief 'winkelmandje' van de producten gekozen, die doorgaans door mensen worden ingekocht en vervolgens worden de prijzen van deze goederen te gemeten. De gekozen goederen worden jaarlijks bijgewerkt om zodoende de veranderingen van het patroon van consumenten bij te houden en te vergelijken met het besteedbare inkomen. Grofweg wordt voor elke 'winkelmandje' een inflatie berekend. Vervolgens wordt er een gewogen gemiddelde van deze inflatiecijfers genomen om een globaal inflatiecijfer te geven.

Verder geeft dit onderzoek ook te kennen dat er geen 'gemiddeld' huishouden bestaat en dat eigen inflatie van een huishouden zal afhangen van elk individueel uitgavenpatroon. Als het uitgavenpatroon bijvoorbeeld systematisch varieert in de inkomensverdeling, zullen huishoudens met een hoog of een laag inkomen in een bepaald jaar te maken krijgen met verschillende inflatiepercentages. Het onderzoek heeft uitgewezen, dat de inflatie hoog was voor goederen die een groter deel uitmaakten van huishoudens met een laag inkomen. Met name het laagste inkomenscijfer van de bevolking die het hoogste gemiddelde inflatiepercentage had in het jaar 2000 tot 2010 van 3,5%. Dit kwam in tegenstelling tot de hoogste inkomens deciel, die de laagste inflatie ondervond, met een tarief van 2,9%.

Verder is literatuuronderzoek verricht over het consumentengedrag, onder ander van Odink en Schoorl (1980). Via aggregatie kan vanuit het individueel gedrag het macro- economisch gedrag worden verkregen. Een belangrijke veronderstelling bij de bestudering van het gedrag

van consumenten is dat zij op nutsmaximalisatie uit zijn en bovendien rationeel handelen. Het boek van Mansfield en Yohe (2004) gaat ook over het consumentengedrag, maar onderscheidt zich van de micro economisch analyse. Hierbij wordt er in geval van prijsstijgingen over twee soorten effecten gesproken, namelijk het substitutie- en inkomenseffect. Deze twee effecten worden bestudeerd via de Slutsky en Hicksiaanse methode.

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de literatuur van het consumentengedrag bestudeerd vanuit de micro-economisch wetenschap. Een belangrijke veronderstelling bij de bestudering van het gedrag van consumenten is de nutsfunctie die vertrekt vanuit twee goederen en een inkomen. Vervolgens worden twee effecten onderscheiden bij prijsstijgingen onder andere substitutie – en inkomenseffect welke worden bestudeerd via de Hicksiaanse en Slutsky methode.

1.2 Theoretisch Onderzoek Consumentengedrag

De micro-economie is het onderdeel van de economische wetenschap dat het gedrag van individuele economische subjecten, onder andere consumenten en producenten, bestudeert. Via aggregatie kan vanuit het individueel gedrag het macro-economisch gedrag worden verkregen. In deze thesis staat het gedrag van consumenten centraal. Via micro-economische analyse wordt gekeken naar wat een consument beoogd in zijn streven naar behoeftebevrediging.

Een belangrijke veronderstelling bij de bestudering van het gedrag van consumenten, is dat zij op nutsmaximalisatie uitgaan en dat zij rationeel handelen. Dit streven naar nutsmaximalisatie kan op twee manieren bestudeerd worden: via algebraïsch /mathematische weg of grafisch waarbij gebruik wordt gemaakt van een budgetlijn en indifferentie curves. Het model van nutsmaximalisatie dat hier zal worden bestudeerd, is terug te vinden in Odink en Schoorl (1980).

Het model gaat uit van een nutsfunctie van een consument bestaande uit twee goederen en een inkomen. Hier worden de goederen gerangschikt volgens de voorkeuren van de consument en aan elk pakket van goederen wordt er een getal toegekend. Een hoger gewaardeerd pakket zal

een hoger nut hebben. De nutsindex is als functie van q_1 en q_2 op te vatten in algebraïsch model:

$$u = U(q_1, q_2)$$

Indien, volgens Odink en Schoorl (1980), het inkomen van een consument geheel wordt uitbesteed onder de aanname dat van beide goederen positieve hoeveelheden worden aangeschaft, is het keuze probleem van de consument te herformuleren als: max. $U(q_1, q_2)$ met als budgetrestrictie: $y - p_1q_1 - p_2q_2 = 0$. De evenwichtsvoorwaarden van q_1 en q_2 kan met behulp van de methode van Lagrange worden afgeleid. De formulering ziet er als volgt uit: $L(\lambda) = U(q_1, q_2) + \lambda(y - p_1q_1 - p_2q_2)$.

Hieruit volgen de eerste ordevoorwaarden verkregen uit partiele differentiatie resulteert in:

$$\frac{\partial L}{\partial q_1} = U^1 - \lambda p^1 = 0$$

$$\frac{\partial L}{\partial q_2} = U^2 - \lambda p^2 = 0$$

$\frac{\partial L}{\partial \lambda} = y - p_1q_1 - p_2q_2 = 0$ Deze laatste vergelijking is de budgetrestrictie of herziene Tweede wet van Gossen.

Uit de eerste twee voorwaarden volgt de dat het nut van de consument maximaal is indien :

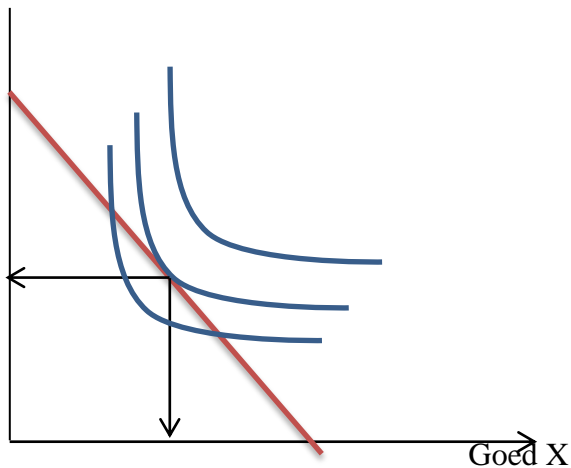
$$\frac{U_1}{U_2} = \frac{p_1}{p_2} . \text{ De nutsverhouding van de twee goederen moet gelijk zijn aan hun prijsverhouding.}$$

In deze analyse is het effect van prijsverandering op het streven van de consument niet meegenomen. Dit zal wel volgens een andere methode van analyse volgen.

Naast de algebraïsche uiteenzetting, kan het nut maximaliserend gedrag van de consument ook grafisch worden bestudeerd. Hierbij wordt uitgegaan van een budgetlijn en indifferentie curves. Het belang van de analyse langs deze weg is dat prijsveranderingen (prijsstijging vs. prijsdaling) en de reactie van de consument hierop makkelijk kan worden afgebeeld. In de figuur hieronder wordt via indifferentie curve analyse het streven naar nutsmaximalisatie door de consument nader bestudeerd.

Grafiek 1: Het evenwicht van de consument

Goed Y

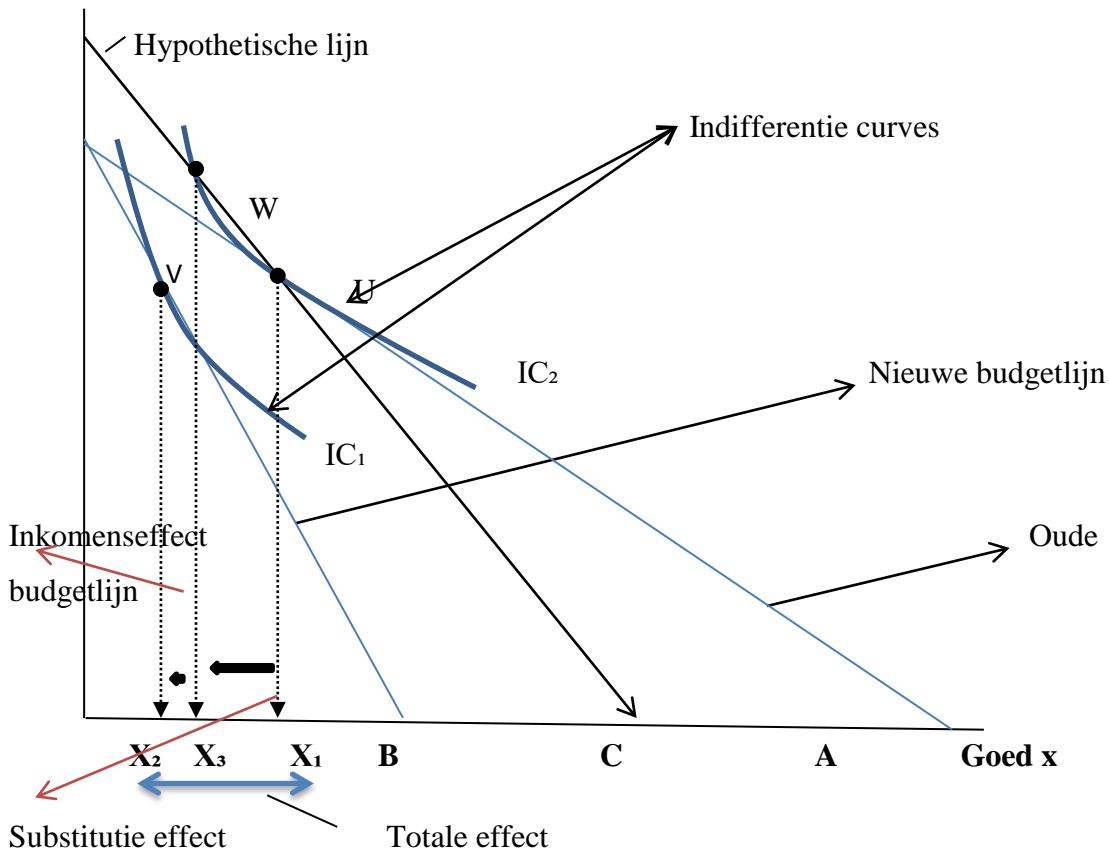
Bron: (Edwin Mansfield, 2004)

In de grafiek staat het evenwichtspunt daar waar de budgetlijn en de indifferentie curve elkaar raken. Het raakpunt kan worden geïnterpreteerd als de combinatie van goederen, waar de consument zijn maximale nut bereikt met een beperkt budget.

De economie is een dynamisch geheel, in die zin dat er altijd prijs en volumeveranderingen kunnen plaatsvinden. De vraag is nu hoe de consument zich gedraagt bij een prijsstijging van een bepaald goed? De micro-economie onderscheidt in geval van een prijsstijging, twee soorten effecten: te weten een inkomens- en een substitutie effect. Het substitutie-effect meet de verandering in de vraag naar een bepaald goed als gevolg van relatieve prijsverandering, ervan uitgaande dat de koopkracht constant blijft. Het inkomenseffect meet de verandering in de vraag als gevolg van de koopkrachtsverandering van het inkomen, ervan uitgaande dat de relatieve prijzen constant blijven (Singh N. &.). Deze effecten kunnen worden bestudeerd via de Hicksiaanse- en Slutsky methode. Volgens N. Haokip & A.K. Singh wordt er aangegeven dat het Slutsky substitutie effect het mogelijk maakt dat de originele consumptie bundel betaalbaar blijft, terwijl in het geval van de Hicksiaanse methode het nut van de consument constant blijft na een prijsverandering.

Grafiek 2: Grafische weergave van het substitutie- en inkomenseffect bij een prijsstijging van een normale goed.

Goed Y

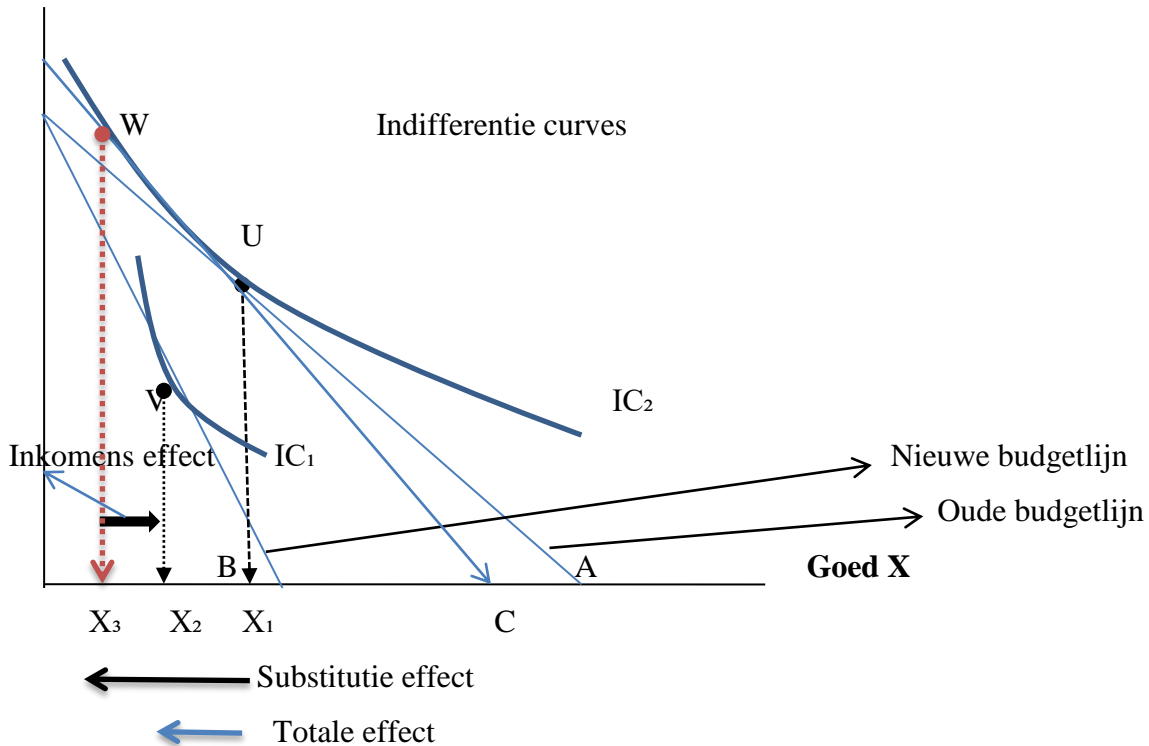

Bron: (Edwin Mansfield, 2004)

Bij een prijsstijging beweegt de budgetlijn naar links, (van de oude naar de nieuwe budgetlijn) omdat er minder van hoeveelheden van het goed X kan worden gekocht bij een gegeven reëel inkomen. De prijsstijging op de vraaglijn laat het goed X afnemen van Goed X₁ naar X₃, en de evenwicht punt verschuift zich van punt U naar V. Het totale effect bestaat uit: het substitutie- en inkomenseffect, waarbij het substitutie effect X₁ naar X₃ is en het inkomenseffect is van X₃ naar X₂. Bovendien is ook op te merken dat het totale effect zich naar één richting verschuift en dat is een verschuiving naar links, wat betekent dat de gevraagde hoeveelheid van goed X afneemt, vanwege een prijsstijging (Edwin Mansfield, 2004).

Grafiek 3: Hieronder wordt afgebeeld, het inkomenseffect voor een inferior goed als het reële inkomen afneemt, terwijl er een prijsstijging is.

Goed Y

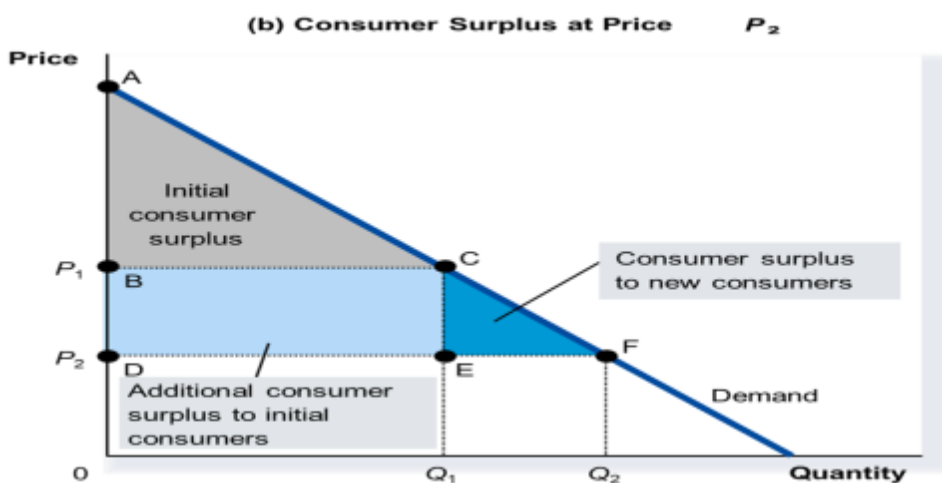
Bron: (Edwin Mansfield, 2004)

Een inferior goed vertoont een negatieve correlatie tussen de consumptie - en inkomensverandering. Aangezien het inkomen daalt van het gecompenseerde niveau (begrotingslijn C) naar het actuele niveau begrotingslijn B, stijgt het verbruik van goed X zelfs van X_3 hoeveelheid naar X_2 hoeveelheid en dat wordt het inkomenseffect genoemd. Bij een prijsstijging verschuift de budgetlijn van A naar B (links). Het totale effect van de prijsverandering op de gevraagde hoeveelheid is nog steeds een daling X_1 naar X_2 en het evenwicht verschuift zich van punt U naar V. Het substitutie effect is van X_1 tot X_3 , hetgeen betekent een vermindering in de vraag van goed X waarbij de behoefte hetzelfde blijft. Het inkomenseffect is van X_3 naar X_2 , waarbij een stijging op het gevraagde hoeveelheid veroorzaakt is door een daling van het inkomen. Samenvattend bij een inkomenseffect stoot de gevraagde hoeveelheid in de tegenovergestelde richting ten op zichten van het substitutie effect (Edwin Mansfield, 2004).

De consumentenwelvaart

De welvaart van de consument en verandering daarin kan ook gemeten worden op basis van het concept van het consumentensurplus. Het consumentensurplus wordt gedefinieerd als het verschil tussen wat een consument bereid is te betalen voor een goed of dienst en wat hij of zij feitelijk betaalt. Het consumentensurplus is een gebruikt instrument in de economie die van toepassing is op de meting van consumentenwelvaart.

Grafiek 4: Het consumentensurplus in grafische weergave: het gearceerd gedeelte beeldt het consumentensurplus van het verbruik van Q_1 hoeveelheden met een prijs van P_1 .

Bron: (Edwin Mansfield, 2004)

Het gearceerd (B, C, E, D) beeldt het additionele consumenten surplus, waarbij consumenten meer verbruiken van Q_2 hoeveelheden bij een dalende prijs P_2 . De verandering in consumenten surplus is samengesteld in twee delen: minder uitbesteding van Q_2 hoeveelheden die nog steeds worden gekocht na een prijsdaling (gedeelte P_2, P_1, C, E) en een toename in consumenten surplus (gedeelte C, E, F).

Het economisch welzijn van eenieder in de samenleving kan worden gemeten door het totale surplus. Het totale surplus is gelijk aan het consumentensurplus en producenten surplus. Verder vereenvoudigd, is het consumentensurplus gelijk aan de waarde van kopers minus het bedrag die de kopers betalen. Het producenten surplus is gelijk aan het bedrag dat producenten ontvangen door verkopers minus de kosten van de verkopers.

De theorie van de indifferentiecurve en van het consumentensurplus vullen elkaar aan. Wanneer een consument naar een hogere indifferentiecurve gaat, neemt het niveau van de behoeftebevrediging van de consument toe. De consument gaat in welvaart vooruit. In termen van het consumentensurplus is een toename van de welvaart een teken dat het surplus is toegenomen.

1.3 Empirisch Onderzoek

Levell en Oldfield (2011) hebben een interessante paper geschreven, waarbij het accent wordt gelegd op de binnenlandse waterconsumptie en brandstofverbruik. Dit onderzoek ging over de trends in het bestedingsgedrag van huishoudens. Met brandstof werd in deze paper bedoeld elektriciteit, gas en andere brandstoffen die voor verwarming en koken voor het huis werd gebruikt. Vervolgens werd er onderzoek gedaan naar de effecten van prijsveranderingen van deze goederen op de binnenlandse inflatie, met name voor degenen die een laag inkomen hadden. Uit het onderzoek is gebleken dat er aanzienlijke variatie bestond in de manier waarop huishoudens hun budgetten toewezden over verschillende soorten goederen en diensten, zowel in de loop van de tijd als tussen verschillende demografische- en inkomensgroepen.

Eerder onderzoekingen die gedaan zijn op dit gebied door Crawford en Smith (2002) en Leicester, O'Dea en Oldfield (2008) hebben ook aangegeven, dat de inflatiecijfers tussen verschillende huishoudens aanzienlijk kunnen variëren.

Uit het onderzoek van Levell en Oldfield (2011) werd geconcludeerd dat lagere inkomensklasse meer de neiging hadden om een groter deel van hun inkomen te besteden aan brandstof en waterconsumptie dan huishoudens in een hogere inkomensklasse. In 2009 is gebleken dat, 10% van de armste bevolking 7,7% van hun inkomen besteedde aan binnenlandse brandstof vergeleken met 3,4% die hoge inkomen hadden. Verder waren er ook verschillen in inflatiecijfers binnen inkomensgroepen. Binnen het laagste inkomenskwaantiel, (d.w.z. de armste 20% naar inkomen) ondervonden degenen die het hoofd van het huishouden was, ouder dan de AOW-leeftijd een gemiddelde inflatie van 3,8%, vergeleken met een 2,8% voor mensen onder de 35 jaar. In het afgelopen decennium speelde naast inkomensgroepen en leeftijd ook typen of soorten gezinnen van verschillende huisvestigingsgroepen belangrijke rol voor verschillen in de gemiddelde inflatiepercentages. Alleenstaande gepensioneerden hadden

de hoogste inflatiecijfers in zowel het bovenste als het onderste kwantiel. Binnen het laagste inkomenskwantiel ervaarden hypotheekklanten de laagste gemiddelde inflatiecijfers, namelijk 3,1%, vergeleken met 3,9% voor diegenen die hun huizen in bezit hadden

Vervolgens werd ook in dit onderzoek aangegeven dat de inflatiecijfers van de binnenlandse brandstofprijzen hoog waren voor goederen die een groter deel uit maakten van lage inkomensklasse. Bovendien bleek dat de binnenlandse brandstofprijzen een zeer snelle stijging vertoonde in 2006 en opnieuw in 2008. De op één na laagste inkomensdeciël van de bevolking ondervond de hoogste gemiddelde inflatie vanaf de periode 2000 tot 2010, met een percentage van 3,5%. Dit stond tegenover het hoogste inkomen deciel, die de laagste inflatie had meegemaakt, met een snelheid van 2,9%.

Volgens Levell en Oldfield (2011) leverde brandstof en waterconsumptie een grotere bijdrage aan de inflatiecijfers van huishoudens met een laag inkomen dan aan huishoudens met een hoger inkomen. Hierbij was de brandstofprijsinflatie in 2006 gemiddeld 24,6% en het effect was om de gemiddelde inflatie van het laagste inkomenskwantiel te verhogen met 1,8 procentpunten. Dit was in vergelijking met een bijdrage van slechts 0,8 procentpunten voor het hoogste inkomenskwantiel in dat jaar. Levell en Oldfield vonden bewijs dat huishoudens met lagere inkomens hun brandstofverbruik proportioneel eerder verlaagden dan gezinnen met een hoger inkomen wanneer de brandstofprijzen stegen. Deze uitspraak was te wijten aan de geschatte mediane response van het armste kwantiel op een stijging van de brandstofprijzen met 10%, die leidde tot een vermindering van het brandstofverbruik met 6%. De respons onder het hoogste inkomenskwantiel was veel kleiner, waarbij het mediane huishouden het verbruik in constant hield. Hoewel deze cijfers suggereerden, als de prijzen in de toekomst zouden stijgen, terwijl andere dingen gelijk zouden blijven zullen de bestedingen aan brandstof voor huishoudens met hogere inkomens meer toenemen dan voor gezinnen met een laag inkomen. Verder suggereren de schrijvers Levell en Oldfield dat gezinnen met een laag inkomen hun verwarming in hun huizen, gas en elektriciteit minder zullen verbruiken.

In een studie van (Blow, 2004) is men eens met Ernst Engel die voor het eerst in 1857 constateerde dat het aandeel van het gezinsinkomen dat wordt besteed aan voedsel afneemt naarmate het inkomen stijgt. Vandaar dat economen een toenemende interesse hebben gehad in het gedrag van huishoudelijke uitgaven. De veranderingen in het bestedingspatroon kunnen

ons iets vertellen over sociale en culturele veranderingen, en hoe smaken, voorkeuren en percepties over wat nodig is om een fatsoenlijke levensstandaard te maken, in de loop van de tijd zijn veranderd. Verder, in de analyse van het welzijn van huishouden wordt vaak beweerd dat uitgaven de beste maatstaf zijn voor het welzijn (aangezien consumptie misschien een betere maatstaf is voor de levenscyclusinkomsten dan gelijktijdige monetaire inkomsten en uitgaven de beste maatstaf zijn voor de consumptie die we hebben).

Er kan ook enige inzicht verkregen worden in de economie voor wat betreft de veranderende patronen die worden waargenomen. Bijvoorbeeld door verschillende typen huishoudens te vergelijken, kunnen we misschien achterhalen of veranderende demografische gegevens een bijzonder effect heeft op het uitgavegedrag. Het doel van dit rapport was om een uitgebreide beschrijving te geven van de veranderende uitgavenpatronen in het Verenigd Koninkrijk in de afgelopen 25 jaar en enkele van de redenen achter de wijzigingen.

Vervolgens heeft deze studie aangetoond dat de uitgavenpatronen heel anders is dan die van slechts 25 jaar geleden. Na kennis te hebben genomen van de problemen die inherent zijn aan de analyse van de huisvestingsuitgaven, hebben zij zich gericht op niet-huisvestingsuitgaven. Eerst de brede trends in uitgaven is bekeken en vervolgens hoe de verdeling van de totale uitgaven over verschillende eng gedefinieerde uitgavengroepen werd gevarieerd. Verder hebben zij kunnen aantonen dat de uitgaven in de loop van de tijd aanzienlijk zijn gestegen in reële termen. De Britten besteden nu veel meer van hun inkomen aan 'niet – basis goederen' in plaats van de drie basisgoederen - voedsel, brandstof en kleding. Uitgaven aan diensten zijn ook gestegen, ten koste van niet-duurzame goederen, ondanks ongunstige prijsbewegingen.

In termen van kleinere uitgavengroepen zijn de uitgaven aan privévervoer de afgelopen jaren toegenomen, terwijl die van het openbaar vervoer is blijven afnemen. Op dezelfde manier besteden zij nu meer aan het bereiden van voedsel en minder aan het bereiden van eigen voedsel dan 25 jaar geleden. Verder is er gesuggereerd dat het type huishouden een belangrijke rol kan spelen bij het bepalen van de uitgavenbeslissingen voor veel goederen, zoals kleding, transport en onderwijs. Vervolgens blijkt ook te zien hoe het effect van het inkomen op bestedingsbeslissingen in de loop der tijd is veranderd voor verschillende goederen, wat suggereert dat inkomenselasticiteiten in de loop van de tijd ver van constant is.

Verder laat men zien, dat bij ongewijzigde prijzen of demografische gegevens, de uitgavenpatronen er heel anders uit kunnen zien dan ze er nu uitzien.

In een studie van (Smith, 2002), wordt een onderzoek verricht naar de verdelingsaspecten van inflatie. Voor dit onderzoek is de belangrijkste maatstaf voor inflatie die in het Verenigd Koninkrijk wordt gebruikt, de index van de consumentenprijzen (RPI). De RPI (Retail Price Index) wordt gedefinieerd als een 'gemiddelde maatstaf voor de verandering van de prijzen van goederen en diensten die door de meerderheid van de huishoudens in het Verenigd Koninkrijk zijn gekocht voor consumptiedoeleinden'. De RPI is als maatstaf voor de veranderende kosten van het kopen van een zeer groot winkelmandje met alle aankopen van een typisch Brits huishouden. Er is natuurlijk niet zoiets als een typisch huishouden. Als gevolg hiervan, hoewel de RPI al dan niet een goede maatstaf is voor de gemiddelde inflatie, zou het opmerkelijk zijn als het een goede inflatie voor iedereen zou zijn.

Desalniettemin, volgens de Technische Handleiding van RPI, zal de RPI, hoewel ze niet van toepassing is op een huishouden of persoon, voor de meerderheid van de huishoudens dicht bij de inflatiebeleving staan. Deze studie onderzoekt hoe juist deze stelling is. Uit dit onderzoek wordt geconcludeerd dat er een grote mate van variatie in inflatiecijfers bestaat tussen verschillende huishoudens op hetzelfde moment. De jaarlijkse gemiddelde standaardafwijking van de inflatie is ongeveer 2,8 procent vergeleken met een jaargemiddelde inflatie van ongeveer 7 procent. Vervolgens is er een redelijk patroon dat aangeeft wanneer de inflatie hoog is, de spreiding in de tarieven tussen individuele huishoudens ook hoog is. Verder geeft deze studie aan dat het totale gemiddelde inflatiepercentage niet per se een goede indicatie voor de werkelijke inflatiepercentages van individuele huishoudens is en het is zeker niet altijd in de buurt van de inflatie-ervaring voor 'de overgrote meerderheid van de huishoudens'.

Gemiddeld heeft slechts ongeveer een derde van de huishoudens op een gegeven moment te maken met inflatiecijfers die binnen 1 procentpunt van het gemiddelde tarief liggen. De representativiteit van de gemiddelde koers is meestal lager wanneer de inflatie hoog is. Verder blijkt ook uit het onderzoek dat de gemiddelde inflatiepercentages voor verschillende bevolkingssubgroepen aanzienlijk van elkaar verschillen. De gemiddelde inflatiecijfers van de rijkste en armste huishoudens zijn vaak heel verschillend, hoewel hun ranglijst tijdens de bestudeerde periode zich omwisselen.

Over het algemeen was de gemiddelde inflatie op jaarbasis voor de armste 10 procent van de huishoudens in de periode ongeveer de helft van een procentpunt lager dan die voor de rijkste 10 procent van de huishoudens. Het verschil tussen rijk en arm was maar liefst 5 procentpunten. Vervolgens is het tevens op te merken, dat er in de loop van de periode, huishoudens met kinderen weinig last hebben van de inflatie dan die van andere huishoudens. Gepensioneerden hebben in de loop van de periode de neiging om een lagere inflatie te hebben dan niet-gepensioneerden. Er was echter variatie in één jaar namelijk in het jaar 1990, als gevolg van de gemiddelde prijsindexering daalde de reële waarde van het pensioen met 4 procent in vergelijking met het niveau om de noodzakelijke levensstandaard te handhaven. In andere jaren steeg de reële waarde van het pensioen - bijvoorbeeld in 1991 met meer dan 7,5 procent. Het totale effect van de gemiddelde prijsindexering op de reële waarde van het pensioen is sinds 1987 een reële stijging geweest van ongeveer 3,5 procent. Bij het meten van veranderingen in de verdeling van de reële levensstandaard is het belangrijk om rekening te houden met de verschillende effecten van inflatie. Verder laat deze studie zien dat de effecten van differentiële prijsaanpassingen op de inkomens van een heterogene huishoudens soms andere resultaten geven dan de standaardbenadering, waarbij een inflatiecorrectie wordt toegepast die alle huishoudens gemeenschappelijk hebben. Het resulterende effect op de gemeten ongelijkheid kan bij deze gelegenheid twee maatregelen in tegengestelde richtingen doen bewegen, zonder rekening te houden met gedifferentieerde inflatie. Dit heeft als gevolg dat het jaarlijkse groeipercentage van de ongelijkheid te hoog of te laag wordt geschat met wel 6 procentpunten.

Een studie van (Singh S. K., 2014, pp. 203-204) schrijft over de invloed van de recessie op de koopkracht van consumenten in de regio West – Delhi. Het doel van deze studie was om de effecten van koopkracht van consumenten te bestuderen, rekening houdend met verschillen in bestedingen van verschillende consumptiegoederen te weten: gemaks- en luxe goederen. Met verdere uiteenzetting van het onderzoek in wijzigingen van het bestedingspatroon van consumenten met als gevolg van prijsstijgingen of lagere inkomsten en verder analyseert deze studie zich, of de afname van de koopkrachtscapaciteit van consumenten de voorkeur van merkproducten of luxe goederen heeft beïnvloed. De voornaamste vraag die de probleemstelling kan beantwoorden luidt als volgt:

“Heeft de recessie invloed op het koopgedrag van consumenten?”.

Uit de resultaten van het onderzoek, kan achterhaald worden welke factoren invloed hebben bij consumenten gedurende een recessie. Deze studie gaat tegen de theorie van de Keynesiaan Macro-economisch policy die als volgt luidt; "The paradigm of a smoothly adjusting system of largely competitive markets that produces what consumers want, provides rewards appropriate to effort, and is assured of stable economic growth though Keynesian macroeconomic policies lost its credibility". De prijsstijging van voedsel en levensbehoeften als gevolg van inflatie, werkloosheid en een laag BBP, creëren een pre – recessieve situatie die langzaam het koopgedrag van consumenten op elke markt beïnvloed. Elke natie die een periode van recessie ondergaat heeft niet alleen te maken met interne tegenwerking van de bedrijfssector, maar het wordt bovendien onmogelijk voor gezinnen met een laag inkomen om te voldoen aan hun basisbehoeften. In 2009 daalde het wereldwijde reële BBP met 0.7%, welke de eerste daling was sedert het begin van de jaren dertig en vergeleek die huidige crises met de Wall Street Crash van 1929 en de Grote Depressie. Alhoewel het wereldwijde BBP op het daaropvolgende jaar met 5.1% steeg, die te wijten is aan de sterke groei in de opkomende markten, hadden de werelds geavanceerde economieën nog steeds te kampen met aanzienlijke banenverlies, drastische bezuinigingen van consumentenbesteding en particuliere investeringen, evenals een alarmerende dip in de wereldwijde vraag naar consumptiegoederen en diensten. Niet alle productie categorieën worden even zwaar getroffen door de recessie. Uit het onderzoek bleek dat de vraag naar luxe goederen sterk wordt beïnvloed door het fenomeen recessie, terwijl gemak goederen niet zo een grote afwijking van vraag ervaart.

Volgens Sunkel en Osvaldo (1958) stelling: “One thing that every economist firmly believes in is that recessions are somewhat that cannot be avoided”. Vanwege de verschillende stadiums die een sterke economie kan hebben in gegeven perioden. De verschillende stadiums kunnen groei, trage groei en helemaal geen groei zijn. Zelfs na vijftig jaar, na de grote depressie, een heel slechte recessie, en de antwoorden op wat een economische neergang of recessie veroorzaakt is nog steeds een mysterie. Uit deze studie zijn er wel volgende oorzaken genoemd met als gevolg economische recessie te weten: waardedaling van de lokale munteenheid, stijging van de olieprijsen, inflatie, werkloosheid en globale economie.

1.4 Sociale stratificatie

Een verschuiving in de bestedingen van consumenten gaat gepaard met een verschuiving in de sociale stratificatie in een samenleving. Het is daarom belangrijk dat in deze thesis ook de sociale stratificatie wordt meegenomen. Sociale stratificatie is de opbouw van de samenleving uit omvangrijke maatschappelijke groeperingen of lagen waartussen een ongelijkheidsverhouding bestaat en waarvan het lidmaatschap althans ten dele sociaal erfelijk is ² (Sociale stratificatie).

De meeste sociologen definiëren sociale klasse als een groepering gebaseerd op vergelijkbare sociale factoren zoals, rijkdom, inkomen, opleiding en beroep ³ (Sociale stratificatie). Deze factoren beïnvloeden vervolgens hoeveel macht en prestige een persoon heeft. Verder wordt sociale status ook beïnvloedt door categorieën zoals, familie-afkomst, ras, etniciteit, leeftijd en geslacht. Sociale stratificatie weerspiegelt een ongelijke verdeling van middelen.

In het algemeen identificeren sociologen drie klassenniveaus te weten: “Upper”, “middle” en “lower class”. Binnen elke klasse zijn er subcategorieën. Zo geven sociologen als Gilbert, Thompson , Hickey en Henslin ⁴ aan dat er zes verschillende sociale klassen zijn voorgesteld in de Verenigde Staten te weten; de “Upper or Capitalist class”, “Upper middle class”, “Middle class”, “Lower middle class” , “The Working class” en “The Lower class” wordt ingedeeld in “working poor” en “unemployed underclass”.

Een perspectief van een socioloog onderscheidt de klassen gedeeltelijk op basis van hun relatieve macht en controle over hun leven. De hoogste klasse heeft niet alleen macht en controle over hun eigen leven, maar ook hun sociale status geeft hen ook macht en controle over het leven van anderen. De middenklasse beheerst over het algemeen geen andere lagen van de samenleving, maar oefent wel controle uit over hun eigen leven. De laagste klasse heeft daarentegen weinig controle over hun werk of leven.

De kenmerken van deze zes sociale klassen luiden als volgt:

² socialestratificatie.weebly.com/theorie.html.

³ socialestratificatie.weebly.com/theorie.html.

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Social_class_in_the_United_States

Upper or Capitalist class, deze hoge klasse heeft een enorme geaccumuleerde rijkdom en een aanzienlijke controle over bedrijven en politieke instellingen, en hun privilege worden meestal geërfd.

Upper middle class bestaat uit hoogopgeleiden en welgestelde professionelen, beroepen die hieronder worden uitgeoefend zijn advocaten, ingenieurs en professoren.

Middle class is de meest vaag gedefinieerde en grootste sociale klasse. Het wordt over het algemeen geacht mensen te omvatten in leidinggevende functies op middenniveau of relatief lage professionele posities, zoals leraren op de middelbare school en eigenaren van kleine bedrijven.

Lower middle class wordt verdeeld in: “the working poor” en “unemployment underclass” hieronder vallen personen die geen universitair opleidingsniveau hebben, welke servicewerk doen zoals verkoopmedewerker of bediende werk. Het omvat ook de groep waarvan hun inkomen onder de armoedegrens vallen.

Sociale mobiliteit

De term sociale mobiliteit wordt gehanteerd om te verwijzen naar de dynamische aspecten van sociale stratificatie. Eén van de eerste definities van sociale mobiliteit vinden we terug bij Sorokin (1994). Hij schrijft: 'By social mobility is understood any transition of an individual or social object or value from one social position to another'. Vervolgens wordt onderscheidt gemaakt tussen horizontale versus verticale mobiliteit, intergenerationele versus intergenerationele mobiliteit.

De verticale sociale mobiliteit is de beweging tussen hoog – en laaggeplaatste positie in de sociale hiërarchie. Bij een beweging naar een hogere sociale positie spreekt men van opwaartse mobiliteit, andere richting heet neerwaartse mobiliteit. Horizontale mobiliteit betreft mobiliteit tussen posities die zich op hetzelfde hiërarchische niveau bevinden en enkel functioneel van elkaar verschillen. Een voorbeeld hiervan is de geografische mobiliteit ten gevolge van migratie, een ander voorbeeld is job mobiliteit van de ene naar de andere afdeling van een bedrijf.

Intergenerationele mobiliteit heeft betrekking op de mobiliteit van kinderen naar een andere positie in de sociale hiërarchie dan de herkomstpositie, met name die van hun ouders. Doorgaans wordt en werd intergenerationele mobiliteit bepaald op basis van de beroepspositie van de vader en die van de zoon. Intergenerationele mobiliteit treedt op wanneer iemand tijdens zijn of haar loopbaan een hogere of lagere beroepspositie inneemt.

2 Suriname: Macro Economische ontwikkeling gedurende periode 2010 – 2017

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van enkele macro-economische grootheden, die de Surinaamse economie heeft doorstaan in de periode 2010 tot en met 2016. Het is van belang om een overzicht te hebben van de factoren die van invloed kunnen zijn op de inflatieontwikkeling en het bestedingspatroon van leerkrachten. Dit zal belicht worden middels het presenteren van tabellen en grafieken.

2.2 Ontwikkeling van enkele macro economische indicatoren van de Surinaamse economie

De ontwikkeling van enkele macro economische indicatoren die belicht worden, zijn (Centrale bank van Suriname, 2018)

1. Het Bruto Binnenlands Product (BBP);
2. De monetaire sector, in het bijzonder de maatschappelijk geldhoeveelheid (M1) en de binnenlandse liquiditeitenmassa (M2);
3. De wisselkoersen;
4. De gerealiseerde staatsbegroting (overheidsfinanciën): overheidsuitgaven, inkomsten, saldo totale rekening en schuldbalans;
5. De betalingsbalans: lopende rekening en importdekking.

In tabel 2.2.1 is een overzicht opgenomen van geselecteerde macro-economische grootheden die zijn afgeleid van de bovengenoemde vijf punten.

Tabel 2.2.1

SURINAME: MACRO-ECONOMISCHE INDICATOREN								
Jaren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Productie en prijzen (mutatie in procenten)								
- Reële groei BBP	5,2	5,8	2,7	2,9	1,8	-2,6	-5,1	1,7
- Gemiddelde jaar inflatie	6,9	17,7	5	1,9	3,4	6,9	55,5	22
- Jaareinde inflatie	10,3	15,3	4,3	0,6	3,9	25,1	52,4	9,2
- Wisselkoers SRD per US\$	2,78	2,78	3,35	3,35	3,35	3,43	6,28	7,35
Betalingsbalans (bedragen in US\$ miljoenen)								
- Goederen export	2494	3023	3048,0	2775,0	2529,0	2010	1807	2378
- Goederen import	1843	2592,0	2886,0	2971,0	2945,0	2797,0	1977	2380
- Saldo lopende rekening betalingsbalans	650,8	431,3	162,4	-196	-416,4	-798,2	-101,6	-2
- Monetaire reserve	691	817	1008	779	625	330	381	424
- Importdekking goederen en diensten in maanden	4,8	4,4	4,7	3,4	2,7	1,5	2,7	2,8
Overheidsfinancien (bedragen in SRD miljoenen)								
- Overheidsinkomsten	2606,2	3537,5	4024,5	3960,2	3750,9	3398,7	3373,9	4427,2
- Overheidsuitgaven	2955,3	3551,1	4410,4	4728,4	4564,3	5005,7	5194,4	6799,4
Totaal saldo	-306,0	-284,7	-445,0	-1027	-973,3	-1697,5	-1777,6	-2669,3
Totaal saldo in % GDP	-2,6	-2	-2,7	-6	-5,6	-10,4	-9	-11,6

Bron: CBvS/Jaarverslagen 2010 tot 2014/Ministerie van Financiën (Financiële Nota 2016 tot 2018)

Hieronder worden de ontwikkelingen van de macro economische indicatoren over de periode 2010 tot en met 2017 nader uitgelegd. De ontwikkelingen welke zich heeft plaatsgevonden binnen de reële groei van het Bruto binnenlandsproduct in procenten, de inflatie en wisselkoers (SRD per USD), de Saldo lopende rekening van de betalingsbalans (in miljoenen US\$ en in procenten ven het Bruto binnenlandsproduct), de monetaire reserves (in miljoenen US\$ en de importdekking van goederen en diensten in maanden), de overheidsfinanciën (in miljoenen SRD). Bovendien wordt er ook uitleg gegeven over de monetaire sector; de ontwikkeling van de geldaggregaten (in miljoenen SRD) in Suriname.

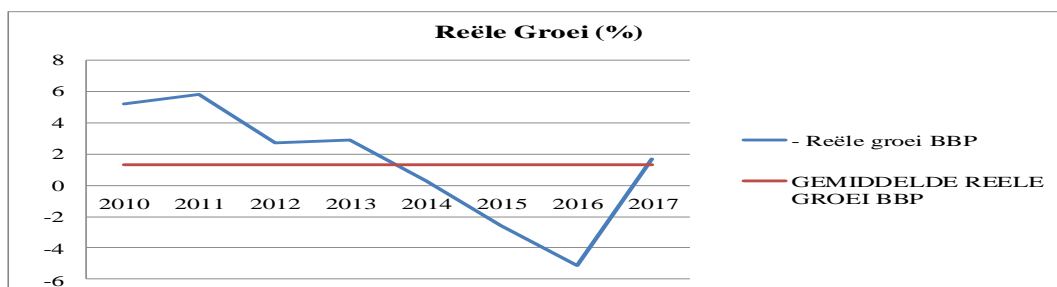
Productie en prijzen

➤ Reële groei BBP

Suriname heeft een periode (2000 – 2014) van een aanhoudende economische groei gekend, die voor een belangrijk deel kan worden toegeschreven aan de opleving van de mijnbouwsector. In 2015 -2016 brak een periode van negatieve groei aan (zie tabel 2.2.1). De groei was in 2015 en 2016 respectievelijk -2.7% en -5.1%. Deze negatieve groei kan voor een belangrijk deel ook worden verklaard door de ongunstige ontwikkeling in de mijnbouwsector. In het jaar 2017 is een gunstiger beeld zich gaan voortzetten, vanwege de verbeterde exporten. De peilindicatoren hiervoor zijn het lager tekort van de overheid, een terugkeer van het overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans op basis van verbeterde exporten, de toegekende koopkrachtcorrecties, rust op het koersenvlak, een toename van de internationale reserves en een afname van de inflatie (Financieel Nota 2018).

Grafiek 1 laat het verloop van de groei zien.

Grafiek 1 Reële groei in procenten

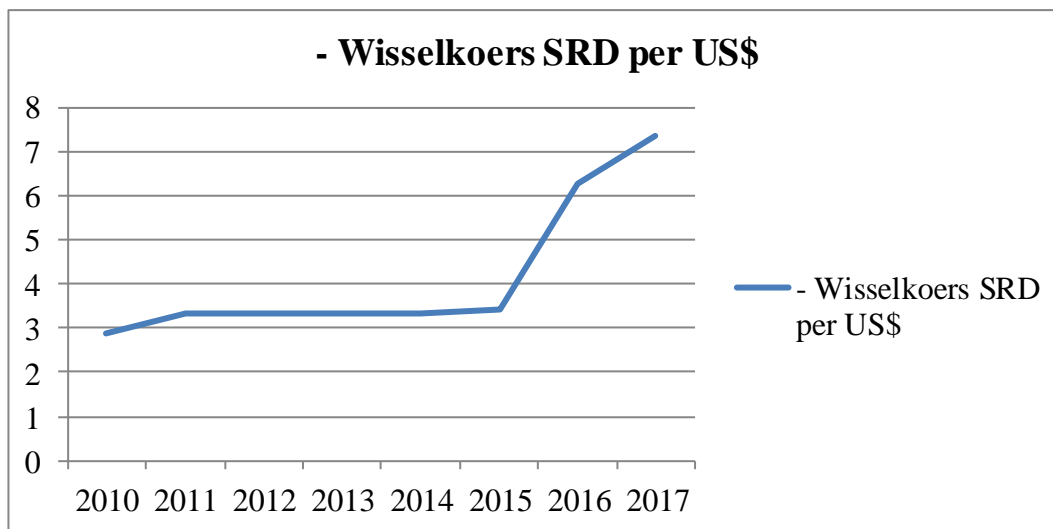

Bron: CBvS en Eigen bewerking

Inflatie en Wisselkoers

Evenals de gunstige ontwikkeling van de economische groei gedurende de periode 2000 -2014 was de inflatie gemiddeld één cijferig. Deze ontwikkeling hangt samen met de wisselkoersstabiliteit. Vanaf het jaar 2015 begon Suriname weer een periode van wisselkoersonstabiliteit te ervaren. Dit was toe te schrijven aan de lage internationale prijzen van onder andere olie en goud, die tot gevolg had van verminderde aanbod van deviezen en een druk op de wisselkoers. Bovendien ook door de geldschepping gedurende jaren 2013 – 2015, heeft deze financieringswijze geleid tot verzwakking van de internationale reserve, aantasting van het publieke vertrouwen en hiermee samenhangend tot turbulentie op de vrije valutamarkt. Vanwege deze turbulentie was voor de Centrale Bank van Suriname op den duur een aanleiding om de vaste koers van onze nationale munt ten opzichte van de Amerikaanse dollar vanaf maart 2016 te laten zweven. Hierna deprecieerde de koers fors ten opzichte van de Amerikaanse dollar (Jaarverslag Hankrin Bank, 2016). Grafiek 2 laat het verloop zien van de wisselkoers die een grote depreciatie vertoonde in de periode 2015 – 2017.

Grafiek 2 Wisselkoers SRD per US\$

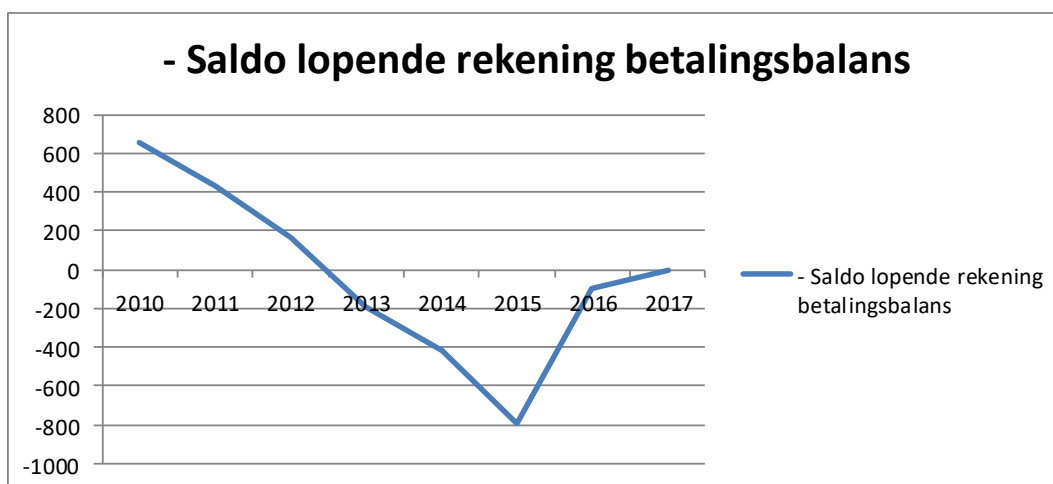
Bron: CBvS en eigenbewerking

Betalingsbalans (bedragen in miljoenen US\$)

➤ Saldo lopende rekening

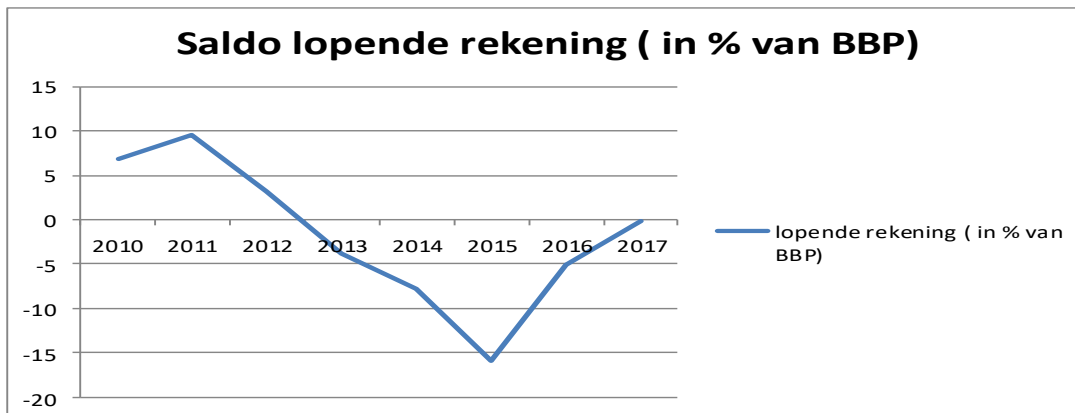
In de jaren 2010 – 2013 heeft Suriname overschotten op de betalingsbalans gekend. Dit was te wijten aan de hoge internationale prijzen en een volumestijging van de mijnbouwsector. Vanaf het jaar 2014 en de daaropvolgende jaren was er sprake van tekorten op de lopende rekening van de betalingsbalans (zie tabel 2.2.1 & grafiek 3). Dit vanwege de scherpe afname van het overschot op de goederenrekening en een toename van het tekort op de dienstenrekening. In het jaar 2017 verbeterde de betalingsbalans aanzienlijk. Dit resultaat was het gevolg van hogere goudexporten van de nieuwe mijn ‘Newmont’. Het verloop van de lopende rekening in % van het BBP laat zich zien in grafiek 4.

Grafiek 3 Betalingsbalans: Saldo lopende rekening

Bron: Jaarverslagen CBvS en eigenbewerking

Grafiek 4 Saldo lopende rekening in procenten van het BBP

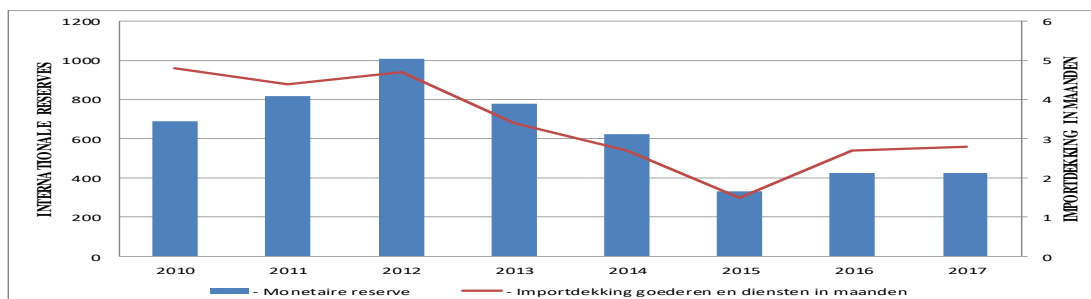

Bron: CBvS, Financiële Nota 2016/ 2017 /2018 en eigenbewerking

Monetaire Reserve

De internationale reserves waren in de periode 2010-2012 goed voor 5 maanden dekking van de importgoederen en diensten. In 2013 namen de reserves af, vanwege de verslechterde economische ontwikkeling en het aanspreken van de reserves. Grafiek 5 laat het verloop van de monetaire reserve en de importdekking gedurende periode 2010 – 2017 zien. Het jaar 2017 heeft in zekere mate een stabiliteit gemanifesteerd ten opzichte van het jaar daarvoor (zie grafiek 5). De wisselkoers van de SRD ten opzichte van de USD vertoonde over het algemeen een vrij stabiel verloop, terwijl de internationale reserves gestaag toenamen. Het verloop van de monetaire reserves was te wijten aan de steeds toenemende tekorten op de lopende rekening.

Grafiek 5 De internationale reserves & importdekking in maanden

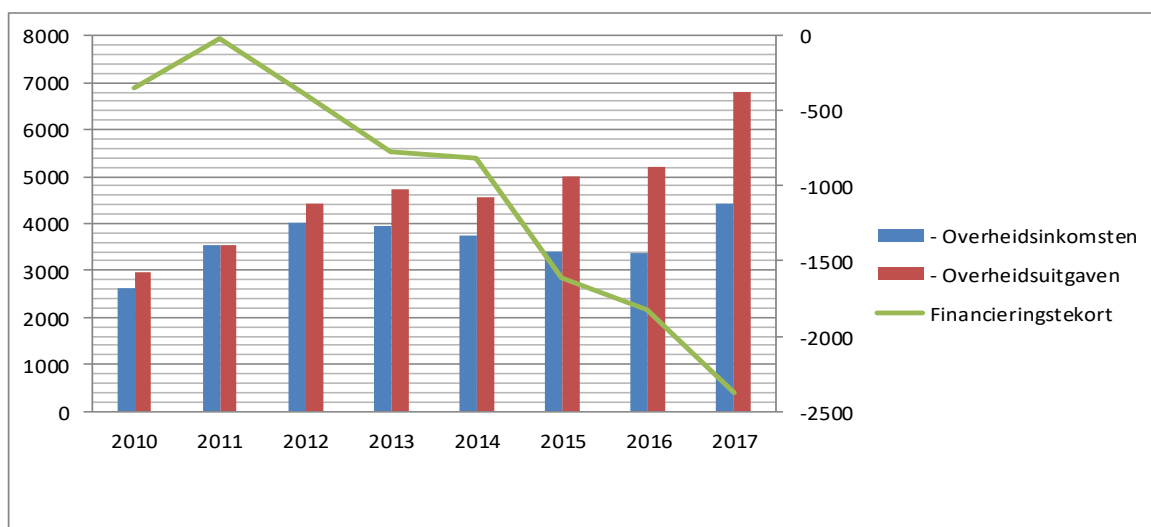
Bron: Jaarverslag 2014 en financiële nota 2017/2018

Overheidsfinanciën

➤ Het financieringstekort

Suriname heeft in de periode 2010 – 2017 financieringstekorten gekend (zie tabel 2.2.1). Het totaal te kort van de overheid is in 2011 afgenomen ten opzichte van 2010. Dit vanwege een pakket aan budgettaire en monetaire maatregelen die van invloed waren op zowel de inkomsten- als de uitgavenzijde van de overheid. In het jaar 2012 groeide de inkomsten van de staat door de hogere afdrachten uit de mijnbouwsector. Vanaf het jaar 2013 daalden de ontvangsten van de overheid (zie grafiek 5), vanwege de dalende wereldmarktprijzen van de Suriname 's belangrijkste mijnbouwproducten. De overheidsontvangsten namen af met 24,7% tot SRD 1 miljard. De uitgaven van de overheid bleven stijgen in de jaren 2010 tot en met 2017 door onder andere hogere lopende uitgaven. In het jaar 2017 is het financieringstekort grotendeels gedekt met binnenlandse middelen. Een voorname bron is de vermindering van het tegoed van de overheid op haar rekening bij de Centrale Bank van Suriname geweest. Daarnaast is schatkistpapier geplaatst bij de banken en particuliere beleggers. De trekkingen op buitenlandse leningen zijn grotendeels geschied in het kader van de ontwikkelingsprojecten, terwijl voor een klein deel aan begrotingsondersteuning is ontvangen ((Financiële Nota 2019).

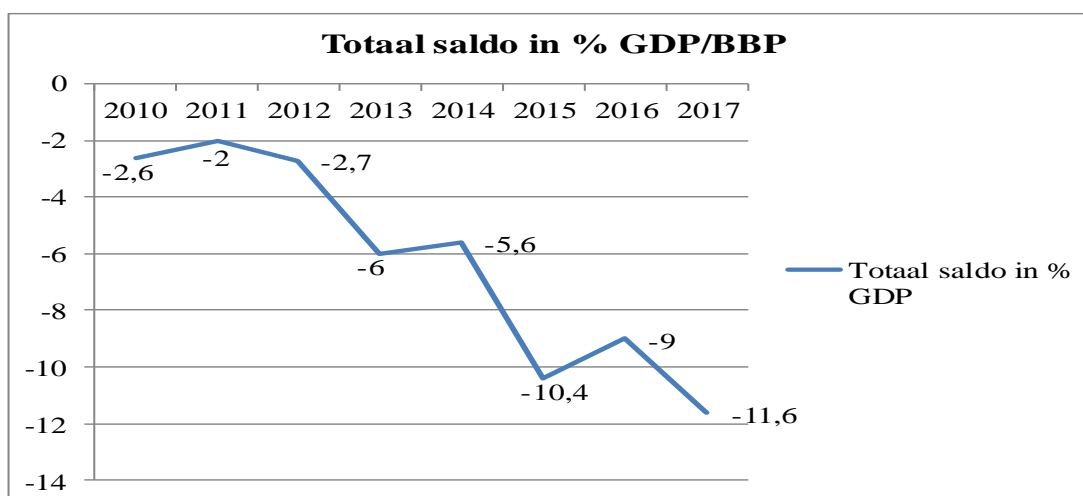
Grafiek 6 Het financieringstekort

Bron: Jaarverslagen 2011 tot en met 2014 en Eigenbewerking

De ontwikkelingen van de overheidsfinanciën in de beschouwde periode kunnen als zeer ongunstig worden aangemerkt. Dit heeft ertoe geleid dat de afnemende inkomsten waarmee de overheid reeds in 2013 geconfronteerd werd, ook plaats vond in 2014 (Financiële Nota 2016). Het financieringstekort is wegens het prudente beleid op een afnemend pad geweest in de periode 2010 tot en met 2017, en beliep 7,3 procent van het BBP in 2017 tegenover 7,7 procent in 2016 (Financiële Nota 2019).

Grafiek 7 Totale saldo in procenten van het GDP/BBP

Bron: Centrale Bank van Suriname

1. Monetaire sector

Grafiek 6 laat het verloop van het groeitempo van de geldaggregaten zien. De basisgeldhoeveelheid (M0) nam af met 10% terwijl er in 2013 sprake was van een toename van 8,1% ten opzichte van 2012 (zie tabel 2 & grafiek 6). Deze afname manifesteerde zich bij de verplichtingen van de CBvS aan de algemene banken en houdt mede verband met de eerdergenoemde vrijeval uit de verplichte kasreserves. Het groeitempo van de binnenlandse liquiditeitenmassa in ruime zin (M2) vertraagde in 2014 met 5.5% ten opzichte van 11.1% in 2013 (zie tabel 3 & grafiek 8). Deze vertraging vloeide voort uit de matiging van de bancaire kredietverlening aan de private sector en de afroming van liquiditeiten uit hoofde van de valuta-interventies van de Centrale Bank van Suriname. In 2016 nam het verder toe wat vooral

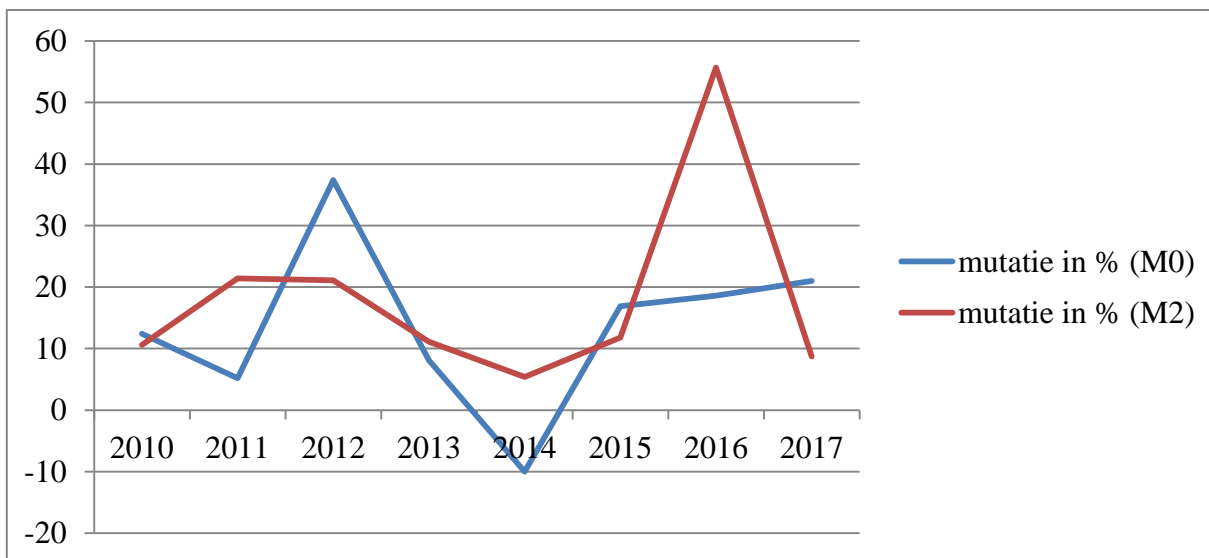
een weerspiegeling was van het verhogend effect van de wisselkoers. De basisgeldhoeveelheid steeg met 18,6% ten opzichte van 2015 (17%). De binnenlandse liquiditeitenmassa in ruime zin (M2) steeg met 55,7% ten opzichte van 2015 (11,8%). In 2017 namen de geldaggregaten verder toe. De binnenlandse liquiditeitenmassa in ruime zin (M2) groeide met 8,7% en de basisgeldhoeveelheid (M0) steeg met 21%.

Tabel 3: De ontwikkeling van de geldaggregaten:

Omschrijving in SRD miljoenen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Basisgeldhoeveelheid (in enge zin) M0)	1.502,20	1.579,70	2.170,10	2,346	2,111	2,469	2,929	3,545
Liquiditeitenmassa in ruime zin (M2)	5.525,10	6.710,10	8.128,50	9,028	9,520	10,639	16,561	17,602
Mutatie in % (M0)	12,4	5,2	37,4	8,1	-10	16,9	18,6	21
Mutatie in % (M2)	10,6	21,4	21,1	11,1	5,4	11,8	55,7	8,7

Bron: Financiële Nota 2015/2016/2017/2018

Grafiek 8 De ontwikkeling van de geldaggregaten in procenten

Bron: Financiële Nota 2015/2016/2017/2018 & eigenbewerking

3. Methodologie van het empirisch onderzoek

3.1 Inleiding

Een succesvol onderzoek vereist een juist inzicht van relevante informatie. In dit hoofdstuk is voor de beantwoording van de probleemstelling van onderhavige thesis een surveyonderzoek uitgevoerd waarbij de data is verzameld middels enquêteformulieren. Vervolgens zal worden ingegaan op de opzet en uitvoering van het onderzoek. Hier wordt er ook een beschrijving gegeven hoe de data is verzameld en geanalyseerd.

3.2 Beschrijvend onderzoek

Dit type onderzoek is te karakteriseren als exploratief onderzoek, vanwege de interesse in verbanden als inflatie en besteedbare inkomen. Hierover zijn er bepaalde ideeën, maar is niet zeker hoe het besteedbare inkomen zich bij prijsstijgingen in de gegeven periode (2010-2017) zal wijzigen. Het type onderzoek kan worden gekenmerkt als te zijn een kwantitatief onderzoek, vanwege de statistische analyses die zijn uitgevoerd. Vanwege het tijdsaspect wordt dit onderzoek gerekend tot een cross-sectioneel onderzoek, aangezien het surveyonderzoek een momentopname is. De dataverzamelmethode is een schriftelijk interview, waarbij enquêteformulieren werden ingevuld door leerkrachten met een VOS-niveau. De onderzoekseenheden zijn de leerkrachten van het VOS-niveau in het district Paramaribo en Wanica. Omwille van de beschikbaarheid en bereikbaarheid is er gekozen voor deze doelgroep onder het district Paramaribo waaronder 7 VOS-scholen te weten: VWO, Lyceum, HAVO, NATIN, SPI, IMEAO en SMO en in het district Wanica (Lelydorp): HHS, IMEAO 3, IMEAO 5, NATIN.

In dit onderzoek zijn de belangen van de onderzoekseenheden gewaarborgd door middel van anonimiteit van de vragenlijst en de verzamelde informatie wordt confidentieel gehouden. Tevens kunnen de enquêteformulieren niet teruggekoppeld worden aan de identiteit van de leerkrachten met een VOS-niveau.

3.3 Onderzoekspopulatie & steekproef

De universum populatie bestaat uit alle leerkrachten die in dienst zijn van de overheid en onder het ministerie van Onderwijs Wetenschap en Cultuur vallen. De operationele populatie bestaat uit alle leerkrachten met een VOS-niveau in Paramaribo & Wanica anno 2018. Slechts een deel van die populatie wordt middels een steekproef in het onderzoek betrokken, dit vanwege de beperkte tijd, bereikbaarheid en betaalbaarheid. De enquêteformulieren werden per leerkracht afgenomen in de leraren kamer of eventueel in het lokaal waar zij hun lessen verzorgden. In totaal zijn er 154 respondenten benaderd met een vragenlijst, waarvan één respondent een vragenlijst niet volledig had ingevuld. Dus de response was 153 steekprofeenheden.

3.4 Steekproeftrekkingsmethode

Voor de uitvoering van dit onderzoek kan er gebruik worden gemaakt van een selecte of aselecte steekproef. Bij het willen trekken van een aselecte steekproef is het hebben van een steekproefkader een voorwaarde. De afdeling Onderzoek en planning van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur beschikt over een relevante leerkrachten bestand. Het bestand is echter confidentieel, waardoor toegang niet mogelijk is. Daardoor zal voor dit onderzoek een selecte steekproeftrekking worden gebruikt en vanwege het feit dat de hoeveelheid aan eenheden met kenmerken bekend zijn. Voor de selecte steekproeftrekking zal er gebruik worden gemaakt van een quotasteekproef. Bij een quotasteekproef wordt de populatie verdeeld in een aantal deelpopulatie. Bovendien worden alle leerkrachten met een VOS-niveau (middelbare schoolopleiding) van Paramaribo verdeeld in deelpopulaties in verschillende stromingen te weten; VWO, HAVO, Lyceum, NATIN. SPI IMEAO, en SMO.

Steekproefgrootte:

Om de omvang van de steekproef te bepalen is volgens Baarda en De Goede (2006) een minimum van 30 respondenten een vereiste met als voorzichtigheidshalve 100 respondenten. Dit onderzoek zijn er 154 leerkrachten met een VOS-niveau geënquêteerd.

3.5 Meetinstrumenten

Het meetinstrument was een enquête die schriftelijk onder de leerkrachten op VOS-scholen werd gehouden. De enquête bestond uit 12 gesloten vragen, waarvan 4 demografische vragen. De vragen zijn door de onderzoeker zelf opgesteld. De enquête ging over het besteedbare inkomen van leerkrachten met als gevolg van prijsstijgingen van goederen en diensten. Het enquêteformulier van dit onderzoek is te vinden in bijlage 1.

3.6 Dataverzameling

In het veld is er aan de respondenten die benaderd werden voor de schriftelijke enquête eerst een inleiding gegeven omtrent het onderwerp. Elk leerkracht was vrijwillig om de vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer 5 tot 10 minuten. De respondenten werden in de lerarenkamer in de pauze 5 tot 10 minuten gevraagd om de vragenlijst in te vullen. Bij leerkrachten die in de lokalen nog bezig waren of niet in de gelegenheid waren om de vragenlijst in te vullen, namen de vragenlijst mee naar huis en gaven de vragenlijst de volgende dag aan conciërge welke vervolgens door de onderzoeker op een geschikte dag werd afgehaald. Het is de onderzoeker ook tegen gekomen dat bepaalde vragenlijsten niet zijn ontvangen doordat de leerkrachten niet meer wisten waar men het had geplaatst. Waardoor de onderzoeker meer respondenten moest enquêteren om tenminste op 150 respondenten te komen uit betrouwbaarheid halve. Uiteindelijk heeft de onderzoeker uit 11 scholen wel 154 respondenten kunnen benaderen, waarvan één respondent niet volledig heeft ingevuld.

3.7 Dataverwerking en analyse

De data werd verwerkt met behulp van de ingevulde enquêteformulieren. Hiervoor wordt er gebruik gemaakt van een computerprogramma voor het analyseren van de data, genaamd 'Superior Package for Statistical Services (SPSS)'. In bijlage I komt de vragenlijst van het onderzoek aan de orde. In bijlage II het codeerschema. De variabelen en antwoordopties zijn

in het programma gecodeerd. Daarna werd alle data van alle respondenten ingevoerd in het programma, gecontroleerd en verwerkt. In bijlage III geeft het Staatsbesluit van 5 april 2017, houdende wijziging van de bestaande Fiso-onderwijsfuncties, akten en bevoegdheden, de instelling van nieuwe onderwijsbevoegdheidsgraden en bezoldigingsreeksen voor onderwijsgeevenden en garantie van de verworven rechten voortvloeiende uit de status die onderwijsgeevenden hadden tot 1 januari 2017 (Herwaarderingsbesluit Onderwijsgeevenden). Ten slotte werd er met behulp van de verkregen resultaten antwoordt gegeven op de onderzoeksvragen.

De operationalisering van alle twaalf hoofdgroepen

1. VOEDING EN NIET-ALCOHOLISCHE DRANKEN

In deze hoofdgroep vallen producten brood en granen, vlees, vis, melk kaas en eieren, oliën en vetten, fruit, groenten, suiker jam chocola, snoep enzovoorts, niet eerder genoemde voedingswaren, koffie thee en cacao, water in fles, softdrinks fruit enzovoorts.

2. ALCOHOLISCHE DRANKEN

In deze hoofdgroep vallen artikelen: gedistilleerd wijn, bier en stout, tabak, en Narcotica.

3. KLEDING EN SCOEISEL

Kleding materiaal, kleding, andere kleding artikelen, kleding schoeisel, reparatie en huur.

4. HUISVESTING EN NUTSVOORZIENINGEN

Werkelijke huur betaald door huurders, materiaal voor onderhoud/reparatie woning, watervoorzieningen, elektriciteit en brandstof voor kookdoeleinden.

5. WONINGINRICHTING

Meubilair en inrichting, tapijten, andere vloerbedekkingen etc., huishoud textiel, grote huishoudelijke elektrische apparaten, kleine elektrische huishoudelijke apparaten, reparatie van huishoudelijke apparaten, glaswaren, tafelgerei/gereedschappen, grote gereedschappen en equipment, kleine gereedschappen en overige, niet-duurzame huishoudelijke goederen, huishoudelijke diensten.

6. GEZONDHEIDSZORG

Farmaceutische producten, andere geneesmiddelen, therapeutische apparaten, medische diensten, tandheelkundige diensten, paramedische diensten, hospitaal services/ hospitalisatie.

7. TRANSPORT

Motorvoertuigen, motor- en bromfietsen, scooters etc., fietsen, reserve onderdelen en accessoires etc., brandstof/ onderhoud transportmiddel, andere diensten met betrekking tot transportmiddel, personenvervoer over de weg etc.

8. COMMUNICATIE

Telefoon en Telefax apparatuur, telefoon, telefax diensten en Postdienst.

9/10. RECREATIE, CULTUUR EN ONDERWIJS

Apparatuur voor audiovisuele opname etc., informatie verwerking apparatuur, recording media, reparatie van audiovisuele, fotografisch etc., grote duurzame goed. En muzikale instrumenten, tuin benodigheden, planten en bloemen, huisdieren/ gerelateerde artikelen, vee-arts, recreatie en sportactiviteiten, culturele diensten, kansspelen, boeken, kranten, diverse drukwerk, kantoor en lager onderwijs, voorgezet/middelbaar/ academisch onderwijs, onderwijs niet naar niveau te onderscheiden, inschrijfgeld Tertiair onderwijs.

11. BUITENHUISETEN (RESTAURANTS EN HOTELS)

Restaurants, cafés, e.d. en Acc. diensten, kantines.

12. OVERIGE GOEDEREN EN DIENSTEN

Uitgaven aan kapsalons etc., juwelen, klokken en horloges, andere persoonlijke bezittingen, gezondheidsverzekering, andere financiële diensten n.e.g. , andere diensten n.e.g.

4. Resultaten van het onderzoek

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de vragenlijst besproken, die afgenomen is in eind april tot en met eind mei 2018. Reeds eerder is aangehaald dat het gedrag van de consument wordt beïnvloed door het inkomen en wat men bereid is te betalen voor een goed of dienst. Dit kan een effect hebben op de welvaart van de consument. Middels een empirisch onderzoek zullen leerkrachten van het VOS-niveau hun bestedingspatroon worden getoetst aan drie inflatie perioden te weten: vóór de wisselkoersverandering 2014, na de wisselkoersverandering 2015-2016 en na de verhoging van het salaris in 2017. Vervolgens geeft dit een beeld hoe hun bestedingspatroon is gewijzigd.

4.2 Theoretische voorspelling

Reeds eerder is aangehaald dat micro-economie het onderdeel is van de economische wetenschap die het gedrag van individuele economische subjecten, onder andere consumenten bestudeert. Het gedrag van de consument is dat zij bij de behoeftebevrediging op nutsmaximalisatie uit zijn, waarbij het inkomen tevens een belangrijke rol inneemt. Bij de behoeftebevrediging van de consument worden goederen gerangschikt volgens voorkeuren van de consument. Bij prijsverandering (prijsstijging versus prijsdaling) kan het nut maximaliserend gedrag van de consument worden beïnvloed, vandaar dat het belangrijk is om de effecten van prijsverandering te analyseren. Grafisch kan deze worden afgebeeld middels een budgetlijn en indifferentie curves. De theorie voorspeld dat bij prijsstijging de consument, middels een verschuiving van zijn budgetlijn naar links, zal komen te zitten op een lagere indifferentie curve. Vervolgens betekent dit, dat de behoeftebevrediging op een lager niveau komt te zitten. Bij een situatie van prijsdaling geldt het omgekeerde.

De consumentenwelvaart van eenieder in de samenleving kan tevens worden gemeten op basis van het concept van het consumentensurplus. Bij verandering van prijzen verandert het

consumentensurplus en tevens de consumentenwelvaart. Echter leidt een verschuiving van het besteedbare inkomen tot een verschuiving binnen de sociale stratificatie. Bij prijsstijging gaat de consument in welvaart achteruit

4.3 Praktijk voorspelling

Suriname heeft een periode van turbulente economie gekend. Vanwege de daling in de internationale prijzen van onder ander olie en goud en hierdoor een vermindering van de deviezeninkomsten, heeft dit tot gevolg een druk op de wisselkoers. Vervolgens heeft deze ontwikkeling van de wisselkoers een grote invloed gehad op de binnenlandse inflatie, welke gezorgd heeft voor prijsstijgingen van verschillende goederen en diensten. In tabel 4.3.1 wordt de mutatie in de prijsindex van de prijsconsumptie per hoofdgroep van de perioden december 2013 tot en met december 2017 aangegeven, welke gepubliceerd is door de Stichting Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) en met basisverlegging van het jaar 2016. Het is te constateren dat het jaar 2016 voor de meeste hoofdgroepen hogere prijsindex van de prijsconsumptie heeft gekend in vergelijking met de jaren 2013 en 2014. Deze significante prijsstijgingen zijn ontstaan door hogere wisselkoersnoteringen en de tarieven voor nutsvoorzieningen (Financiële Nota 2017/ Centrale Bank van Suriname).

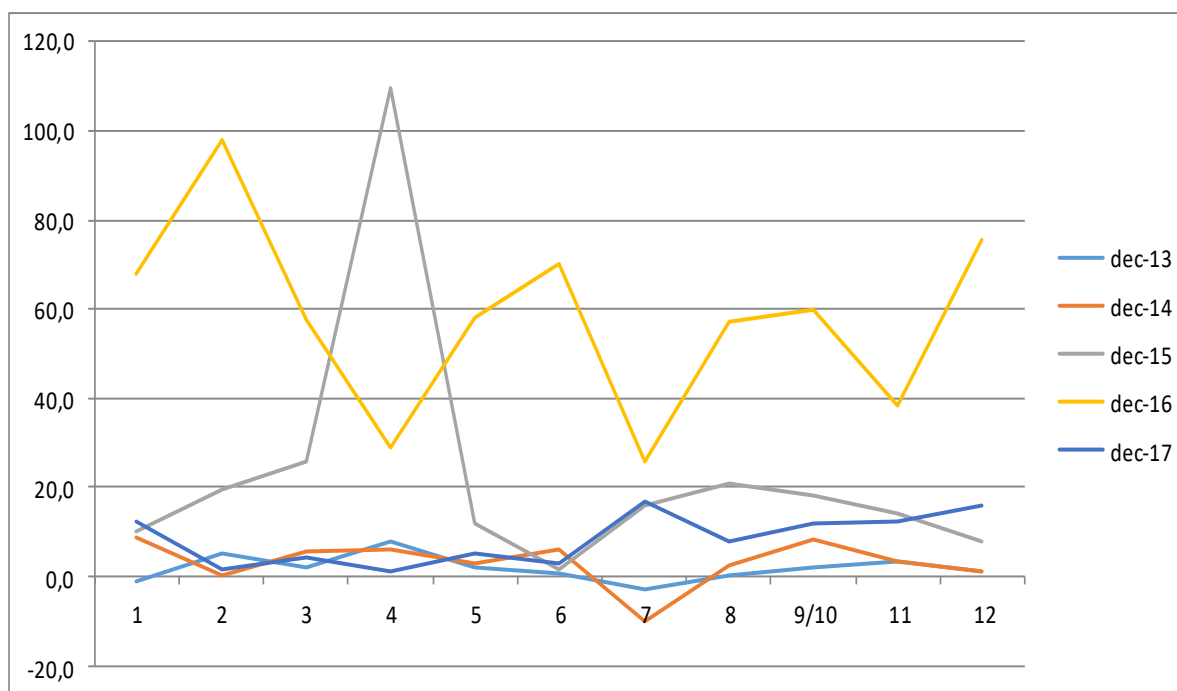
Daarnaast in het jaar 2015, is het opmerkelijk dat hoofdgroep 4 (Huisvesting en Nutsvoorziening) een drastische toename heeft gekend ten opzichte van het jaar daarvoor, dit vanwege de hogere inflatie dat het gevolg was geweest van de aanpassingen van elektra en watertarieven in oktober 2015 (Financiële Nota 2017/ Centrale Bank van Suriname). In het jaar 2017 zijn de prijsindex van de prijsconsumptie drastisch gedaald. Dit vanwege een gestadig rust sinds het tweede kwartaal van 2017 op de binnenlandse valutamarkt, waarbij de officiële notering van de wisselkoers die aan het eind van maart 2017 SRD 7.613 per USD bedroeg en per eind juni 2017 SRD 7.560.

Tabel 4.3.1 Mutatie in de prijsindex van prijsconsumptie

HOOFDGROUP	1	2	3	4	5	6	7	8	9/10	11	12
dec-13	-1,1	5,1	2,0	7,8	2,3	0,6	-3,0	0,2	2,0	3,2	1,3
dec-14	8,6	0,4	5,5	6,3	2,9	6,2	-10,2	2,6	8,5	3,3	0,9
dec-15	9,9	19,4	25,8	109,4	11,8	1,4	15,8	20,7	18,2	14,0	7,9
dec-16	68,1	97,8	57,8	29,1	58,1	70,4	25,8	57,2	60,1	38,2	75,5
dec-17	12,4	1,6	4,1	1,1	5,2	2,9	16,6	7,7	11,8	12,5	16,0

Bron: ABS en eigenbewerking

Grafiek 4.2 Mutatie in de prijsindex van prijsconsumptie

Bron: ABS en eigenbewerking

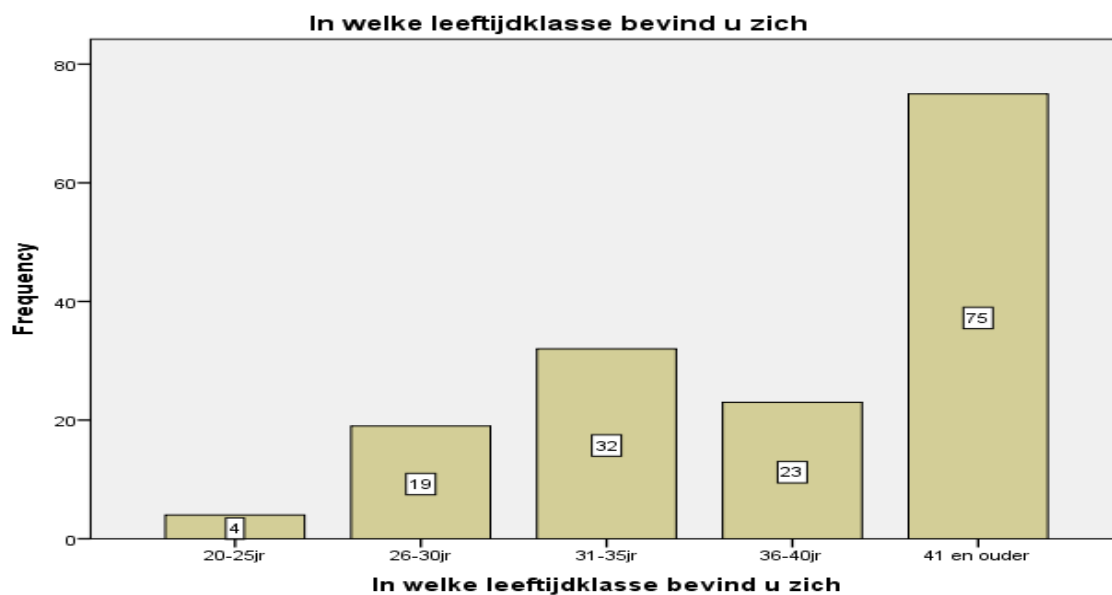
De grafiek van de mutatie in de prijsindex laat zien in welke hoofdgroepen en perioden er een prijsstijging of -daling was geweest. Het is opmerkelijk dat hoofdgroep 4 (Huisvesting en Nutsvoorzieningen) een plotselinge stijging vertoonde in de periode 2015. De prijsindex van de prijsconsumptie voor het jaar 2016 was drastisch gestegen ten opzichte van alle perioden in de grafiek, dit vanwege de stijging van de wisselkoers SRD per USD.

4.4 Beschrijvende statistiek

Als eerst worden de beschrijvende statistieken geanalyseerd. Middels het programma SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) wordt de data verwerkt, waaruit er resultaten worden weergegeven. De vragen waaraan er aandacht wordt geschonken zijn vragen, die een verband houden met elkaar, hiervoor wordt er gebruik gemaakt van kruistabellen. De verbandvragen zijn: leeftijd, opleidingsniveau, neven inkomen, aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in perioden voor 2014, 2015 – 2016 en 2017, sociale stratificatie waar zich bevond en sociale stratificatie na de economische situatie met de verbandvraag “wat uw netto-inkomensklasse is” in verschillende perioden namelijk voor 2014, 2015 – 2016 (na de wisselkoersverandering) en de periode 2017 (na de verhoging de salarissen).

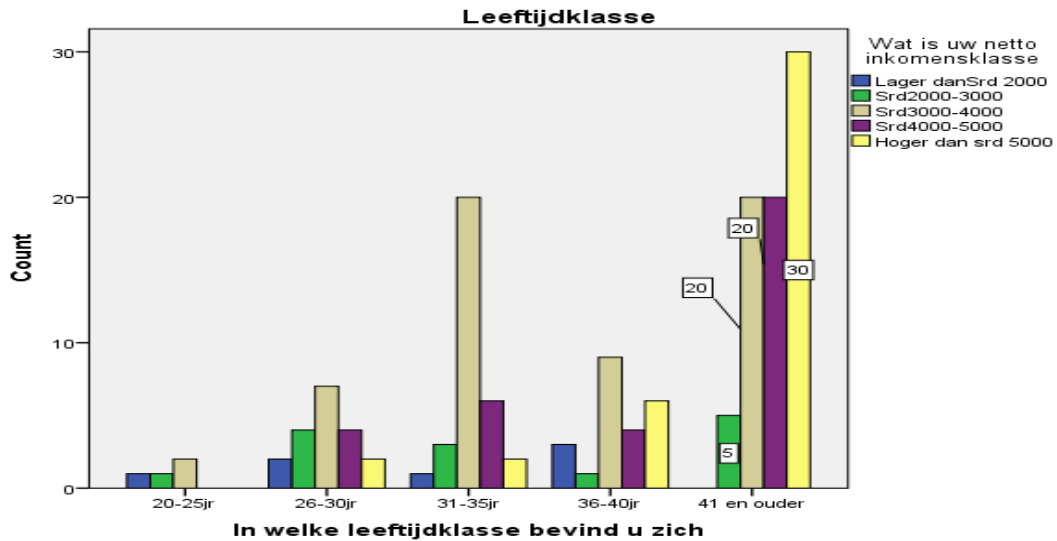
Hieronder volgen de grafieken van de kruistabellen:

De meeste leerkrachten hebben een leeftijdsklasse van 41 jaar en ouder.

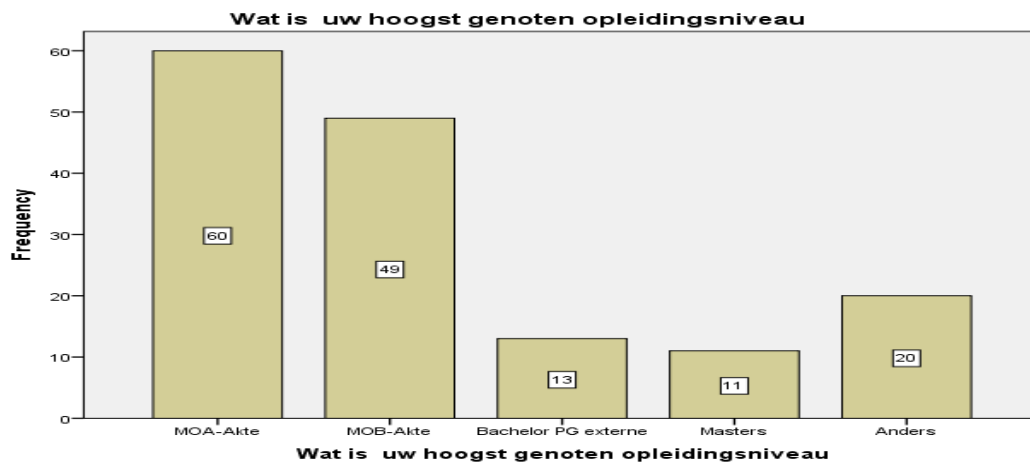
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

Uit de grafiek is af te lezen dat de meeste leerkrachten in een leeftijdsklasse van 41 jaar en ouder zijn en 30 leerkrachten hebben een netto-inkomen van hoger dan SRD 5000, gevolgd door de netto-inkomensklassen SRD 3000 – 4000 en SRD 4000 – 5000. De mediane leeftijdsklasse bevindt zich tussen de 31 – 35 jaar, welke de meeste leerkrachten binnen deze groep een netto-inkomen heeft tussen de SRD 3000 – 4000.

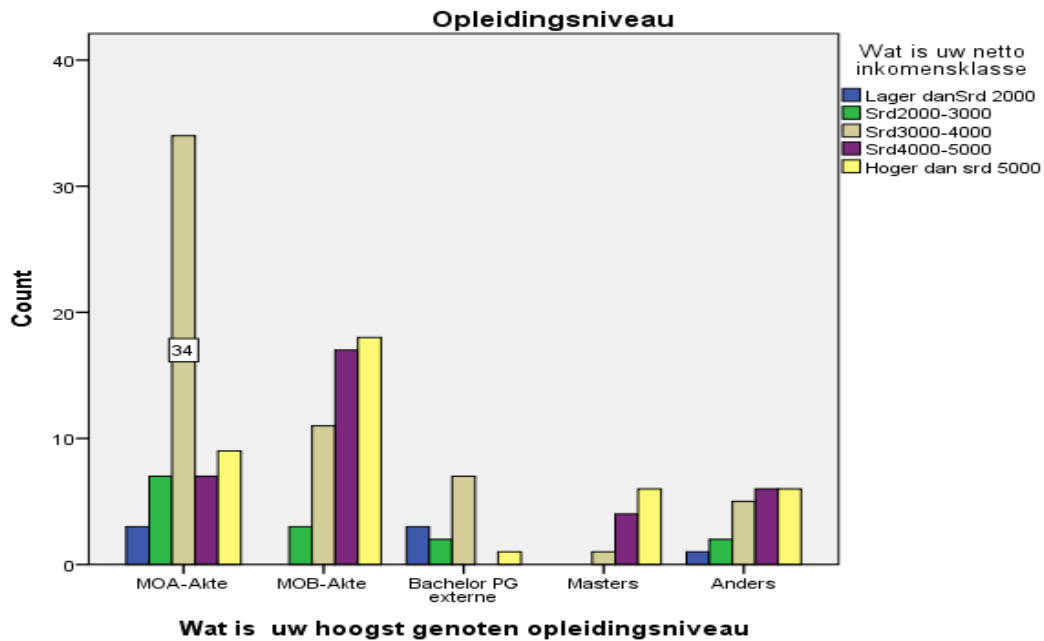
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

De meeste leerkrachten hebben een MOA – akte. De tweede grootste groep leerkrachten hebben een MOB – akte.

Uit deze grafiek is te lezen dat de meeste leerkrachten een MOA – akte hebben als hoogste opleidingsniveau en een netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000. De MOA – akte valt onder het bezoldigingsreeks voor onderwijsgeevenden in de tweede graad bevoegdheid die een aanvangssalaris van SRD 5160,- en maximumsalaris SRD 5880,- mag of kan verdienen (Raad

van Ministers, 2017). Vervolgens blijkt uit het onderzoek dat de meeste Bachelor PG extern leerkrachten ook in een netto-inkomensklasse zitten van SRD 3000 – 4000, terwijl de meeste leerkrachten die in het bezit zijn van een MOB – akte juist in een netto-inkomensklasse zitten van hoger dan SRD 5000.

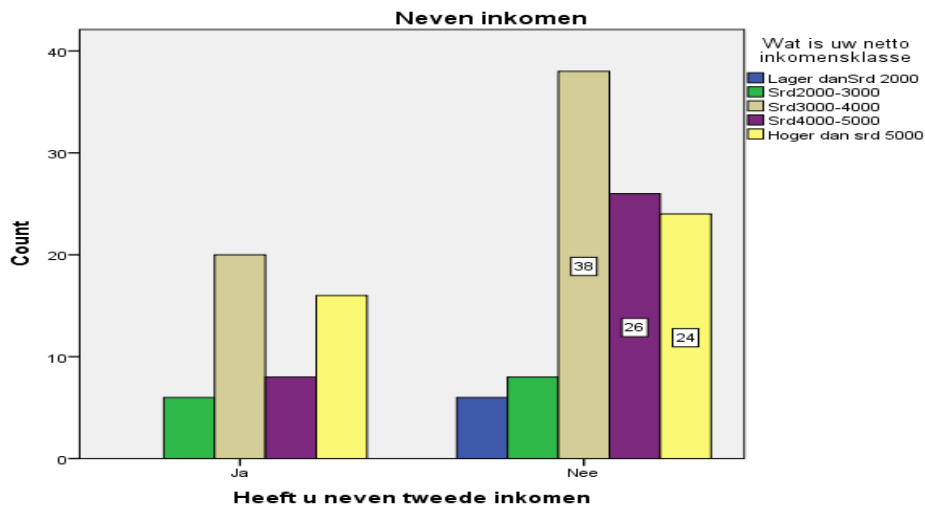

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

De meeste leerkrachten hebben geen tweede inkomen.

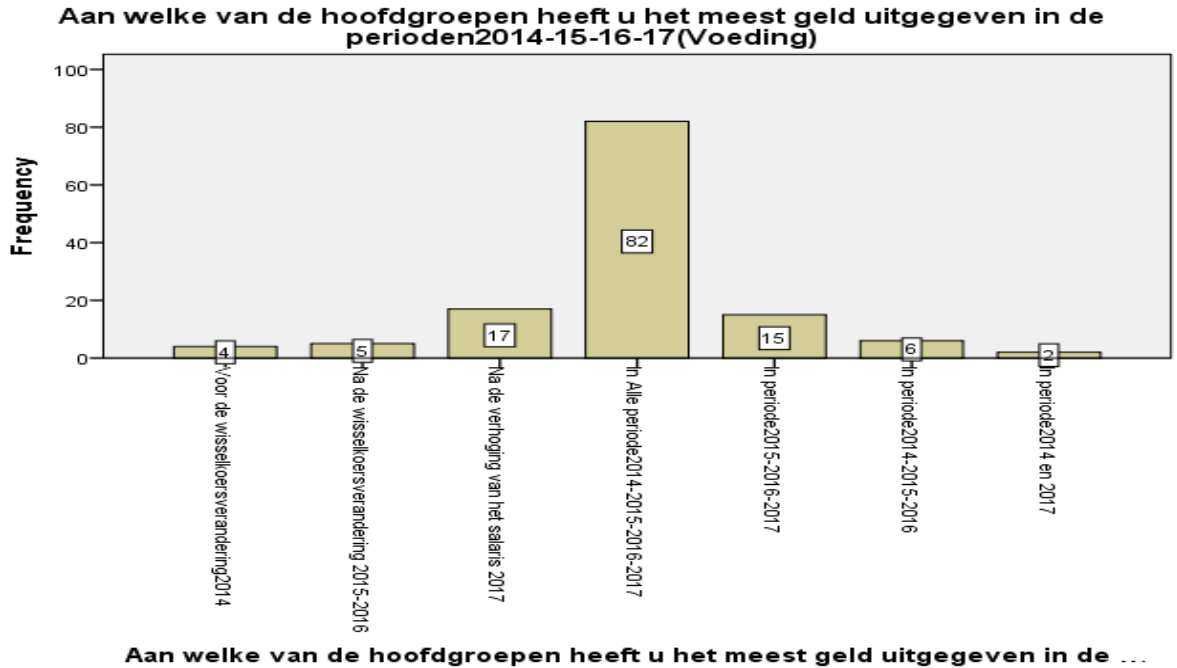
Uit deze grafiek is het af te lezen dat de meeste leerkrachten geen neven of tweede inkomen hebben en de meeste leerkrachten zitten in de netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000.

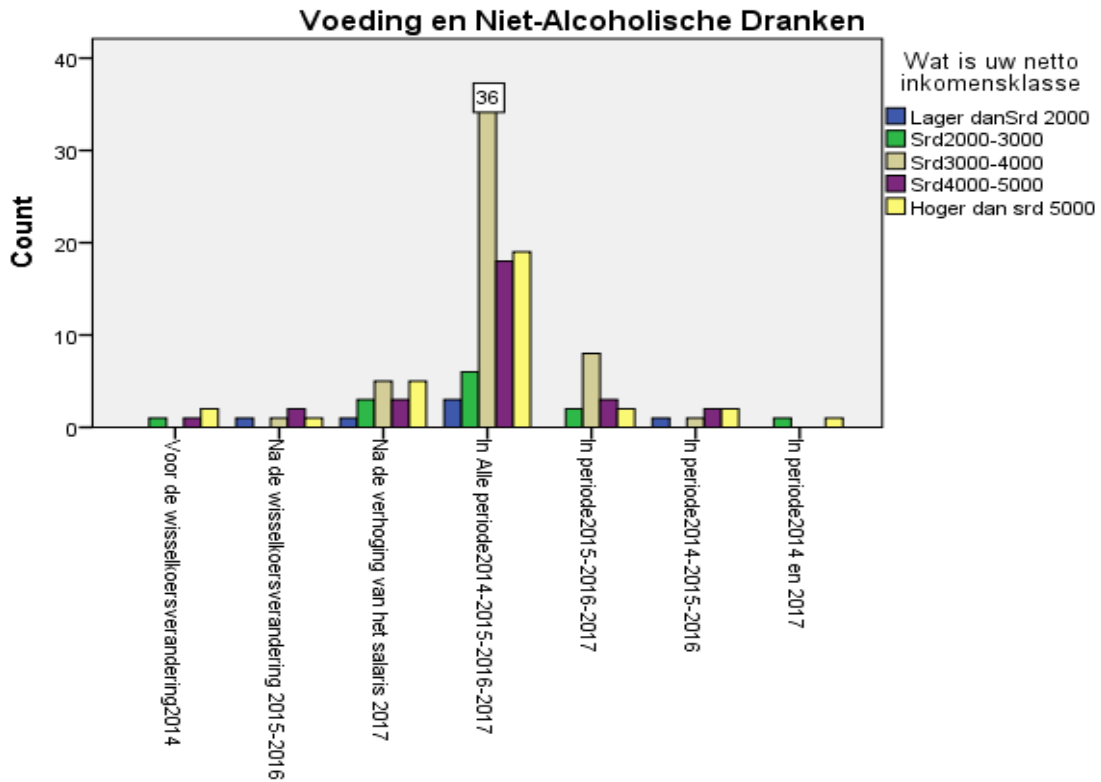
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 6: UITBESTEDING AAN HOOFDGROEP VOEDING EN NIET – ALCOHILISCHE DRANKEN

De meeste leerkrachten hebben het meest in alle perioden aan Voeding en Niet – Alcoholische dranken uitgegeven. Bovendien is het ook opmerkelijk dat de besteding aan deze hoofdgroep na de verhoging van het salaris in 2017 gering is toegenomen.

Uit deze grafiek is te merken dat de bestedingen binnen deze hoofdgroep door de perioden heen: vóór 2014, 2015 – 2016 (na de wisselkoersverandering) en in 2017 (na de verhoging van het salaris) gering zijn gestegen voor alle netto-inkomensklassen. Vervolgens is op te merken dat de bestedingen van leerkrachten die een netto-inkomen hebben tussen de SRD 3000 – 4000 en hoger dan SRD 5000 zijn toegenomen. Verder is het opvallend dat de meeste leerkrachten in alle perioden het meest hadden uitbesteed aan deze hoofdgroep en die zijn leerkrachten met netto-inkomensklassen tussen de SRD 3000 – 4000, SRD 4000 – 5000 en hoger dan SRD 5000. Dit resultaat geeft duidelijk te kennen, dat Voeding en Niet – Alcoholische dranken ongeacht door prijsstijgingen wordt beïnvloed nog evenveel wordt uitbesteed.

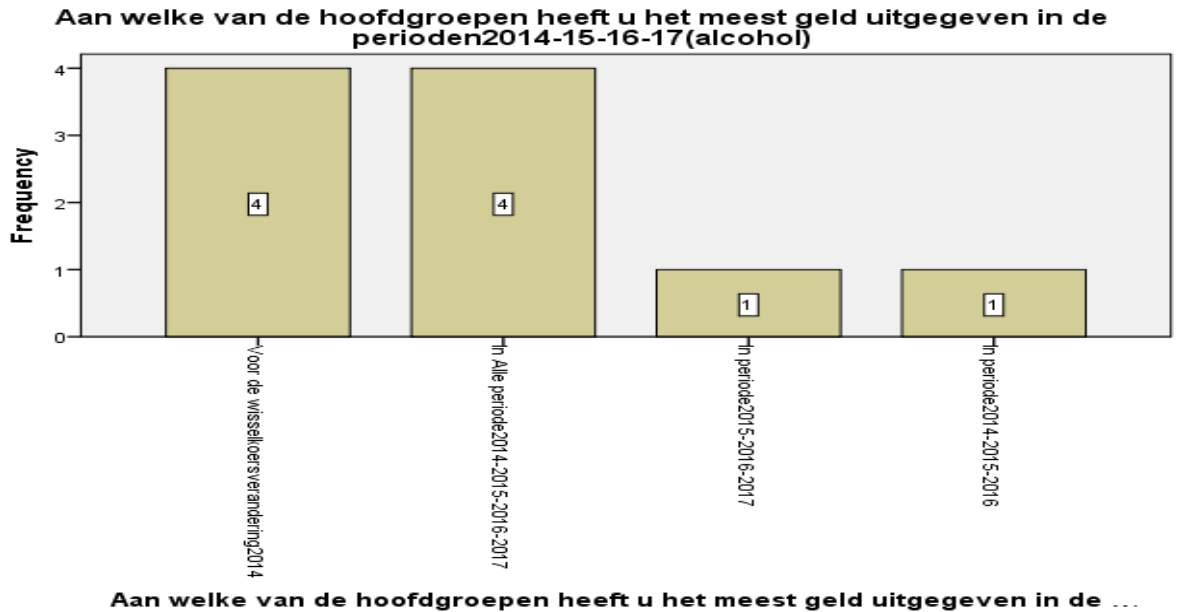

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het mee...

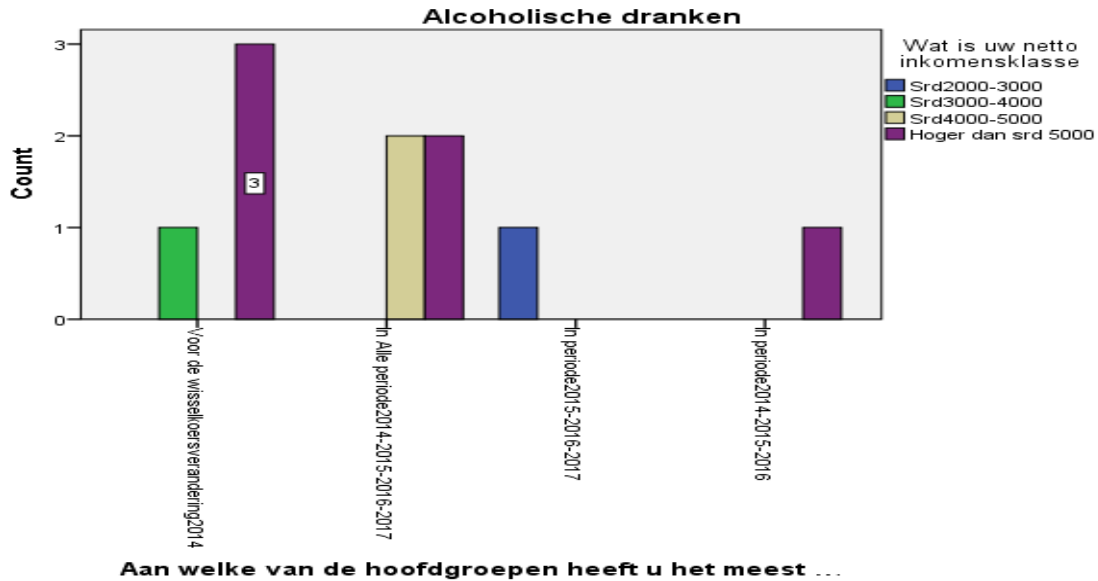
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 8 BESTEDING AAN HOOFDGROEP ALCOHOLISCHE DRANKEN & TABAK

De meeste leerkrachten hebben in alle perioden het minst uitbesteed aan de hoofdgroep Alcoholische dranken.

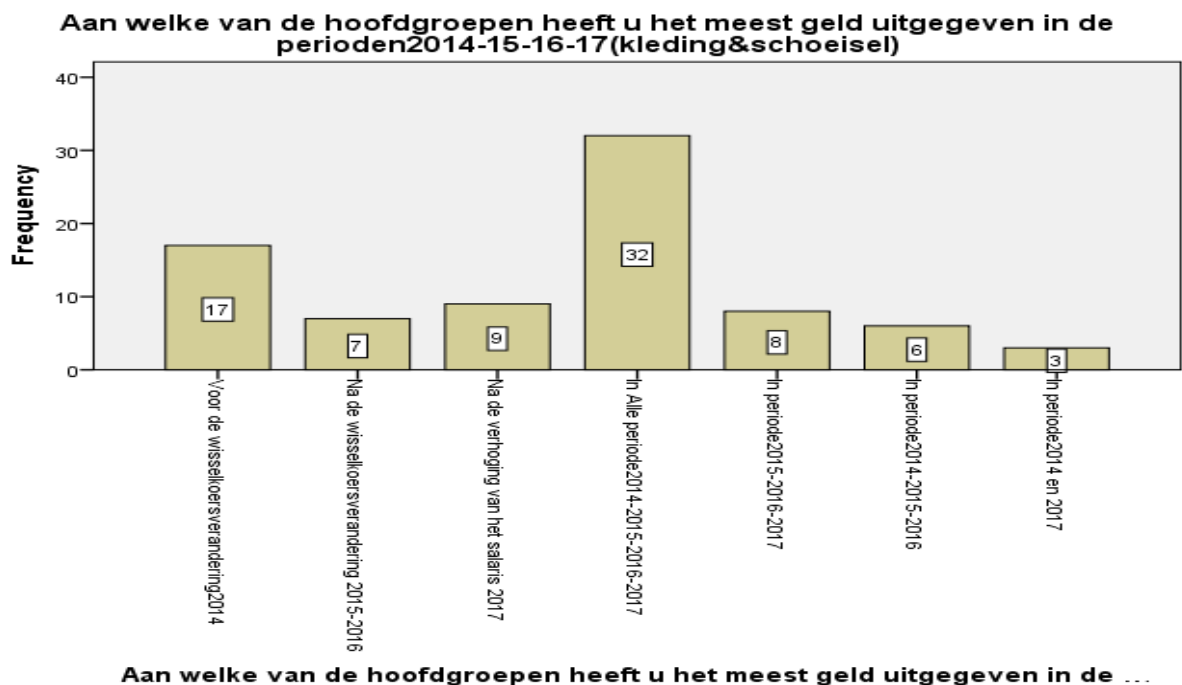
Uit deze onderstaande grafiek is af te lezen dat leerkrachten met een netto-inkomensklasse van hoger dan SRD 5000 in de periode vóór 2014 het meest aan deze hoofdgroep heeft uitbesteed. Door de perioden heen namelijk; de perioden 2015 – 2016 en 2017 daalde de uitbesteding van deze hoofdgroep. Vervolgens worden ook in alle perioden aan deze hoofdgroep uitbesteed en namelijk de netto-inkomensklasse SRD 3000 – 4000 en hoger dan SRD 5000. Echter hebben heel weinig leerkrachten (10) aan deze hoofdgroep uitbesteed.

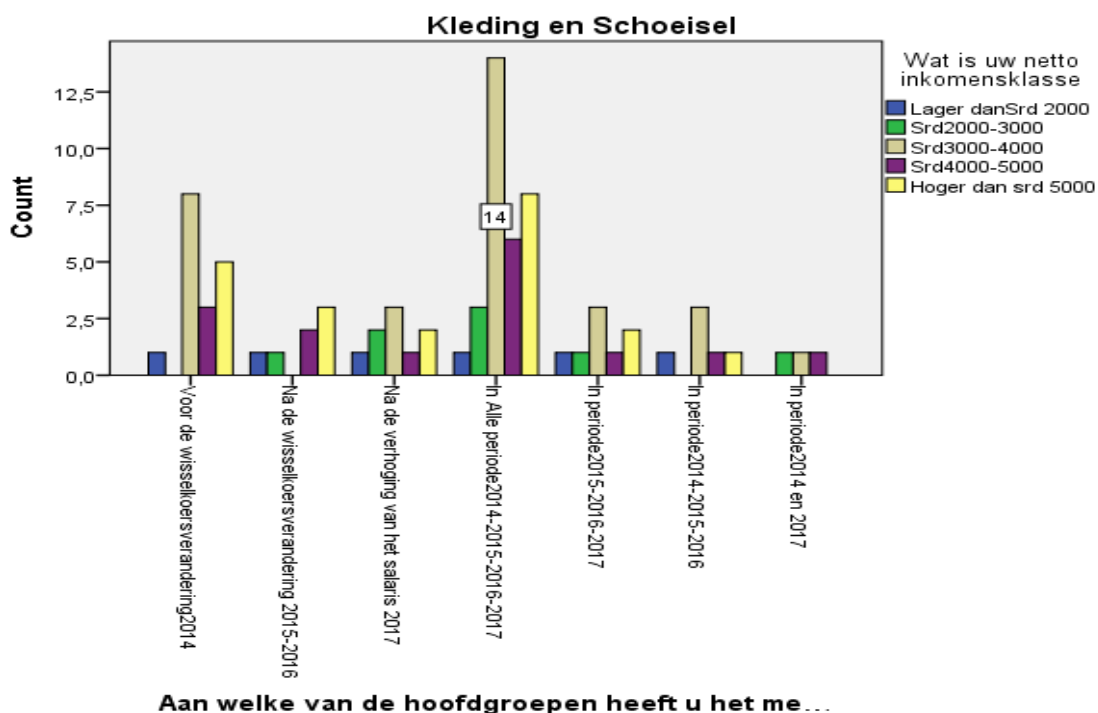
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 9 UITBESTEDING AAN HOOFDGROEP KLEDING EN SCHOEISEL

De meeste leerkrachten hebben in alle perioden het meest uitbesteed aan Kleding en Schoeisel.

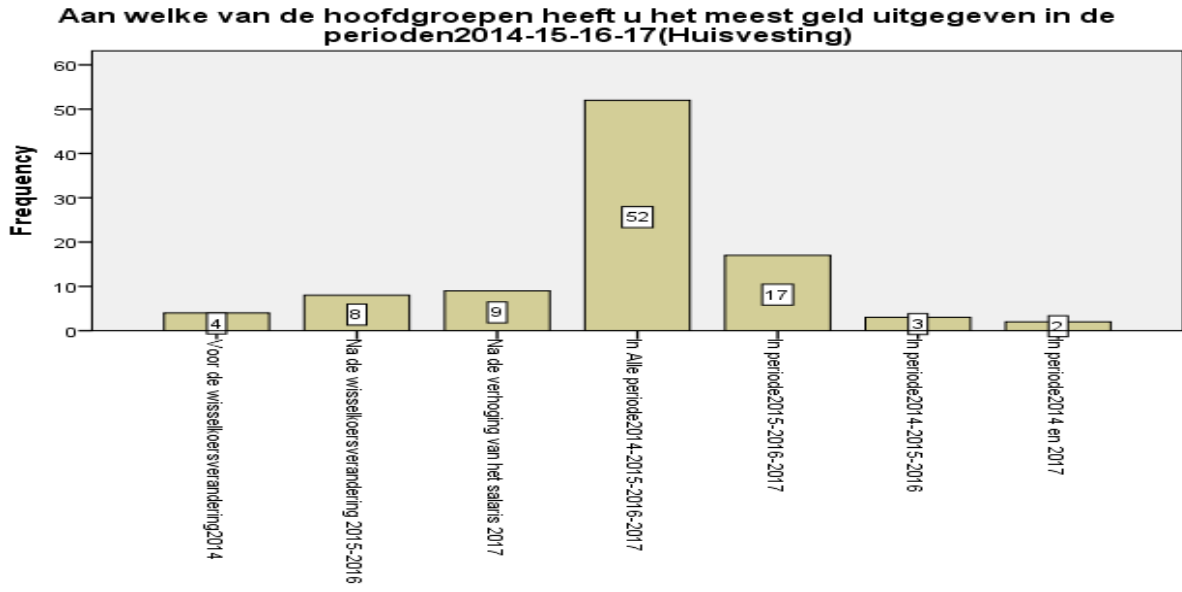
Uit onderstaande grafiek is gebleken dat leerkrachten de meeste bestedingen voor kleding en schoeisel in alle perioden het meest uitbesteed aan deze hoofdgroep en valt in de netto-inkomens categorie SRD 3000 – 4000 en gevolgd door netto-inkomenklasse hoger dan SRD 5000,-. Bovendien opmerkelijk dat minder leerkrachten zijn gaan uitbesteden in de periode van de wisselkoersverandering (2015 – 2016 en 2017) dan voor de wisselkoersverandering de periode voor 2014.

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

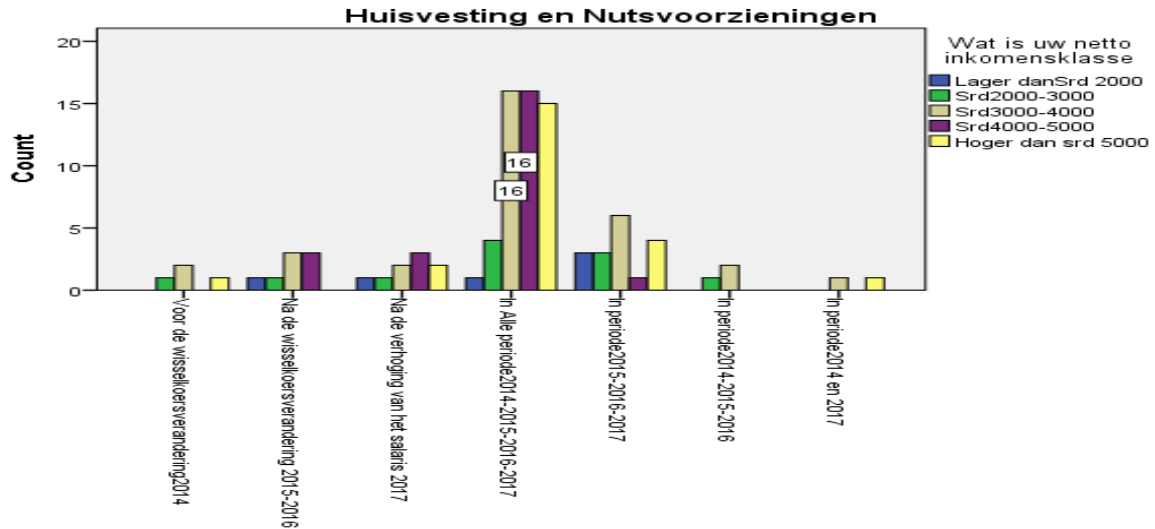
GRAFIEK 10: UITBESTEDING AAN HUISVESTING EN NUTSVOORZIENING

De meeste leerkrachten hebben in alle perioden aan deze hoofdgroep uitbesteed.

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de ...

Uit de bovenstaande grafiek in vergelijking met de netto-inkomensklasse kan worden beweerd dat de uitbesteding in alle perioden heeft plaatsgevonden wel van een netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000, SRD 4000 – 5000 en hoger dan SRD 5000. Na de wisselcoersverandering (2015 – 2016) en in de periode van verhoging in 2017 zijn de bestedingen aan deze hoofdgroep toegenomen ten opzichte van de periode voor 2014.

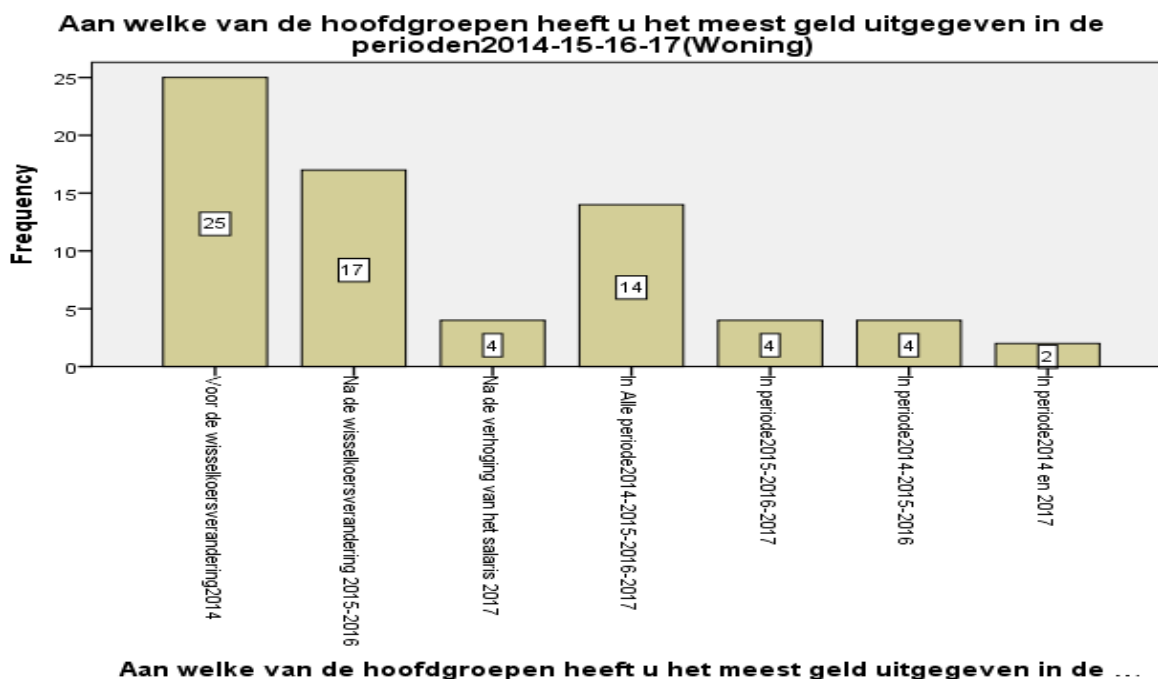

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het mee...

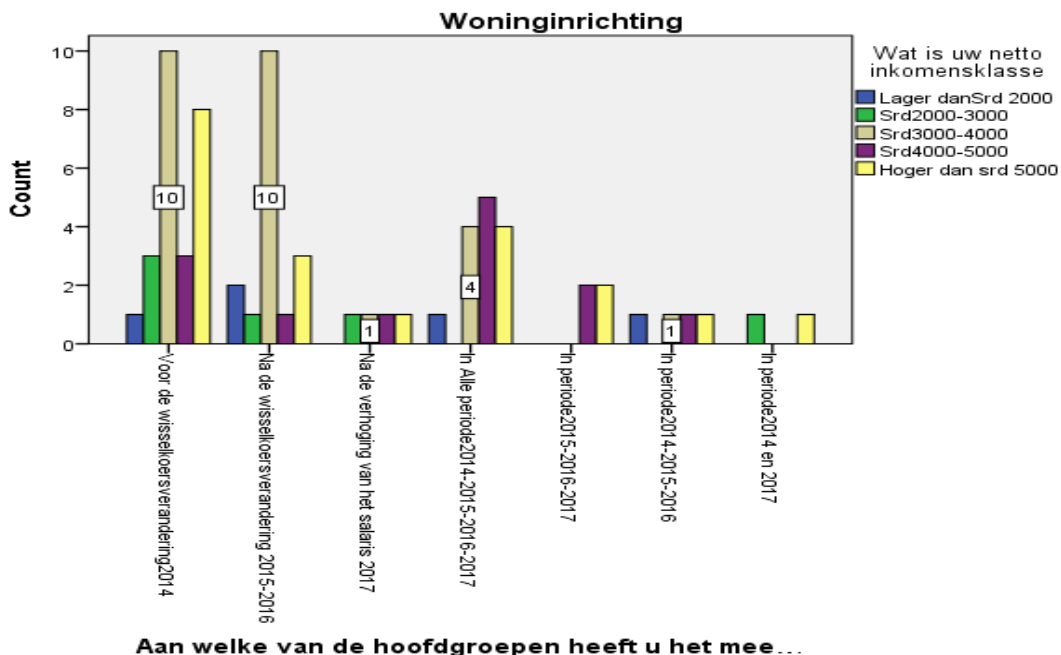
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 11 UITBESTEDING AAN WONINGINRICHTING

De meeste leerkrachten hebben in de periode voor 2014 het meest aan Woninginrichting uitgegeven. In 2015 – 2016 zijn de bestedingen voor deze hoofdgroep afgenomen.

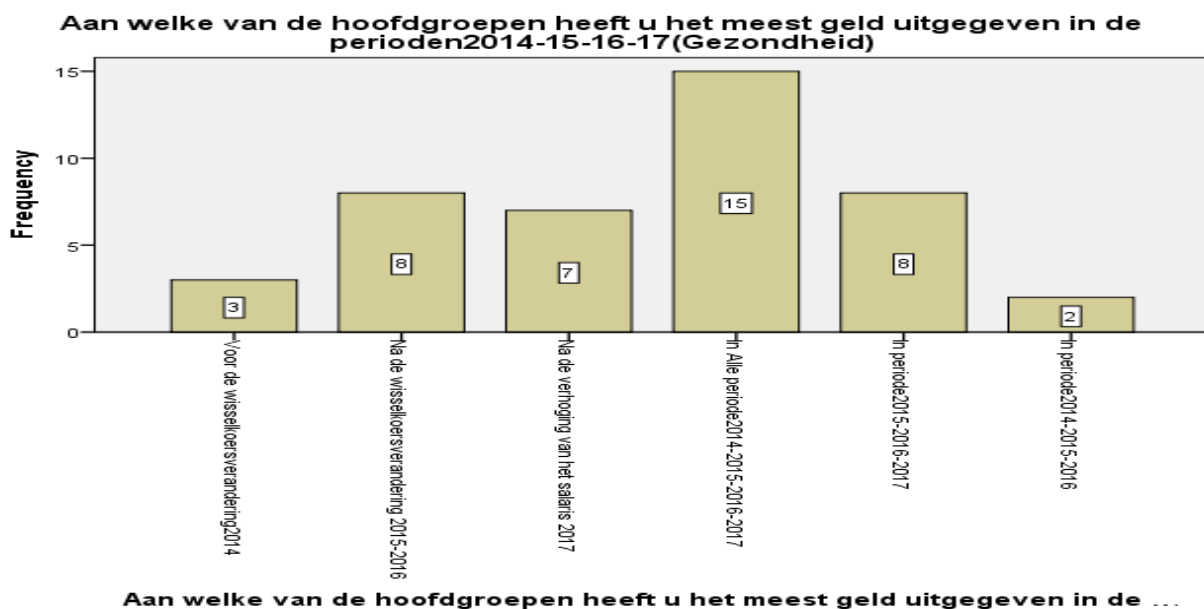
Voor deze hoofdgroep zijn de uitbestedingen in de perioden vòòr 2014 en na de wisselcoersverandering 2015 – 2016 met een netto-inkomensklasse SRD 3000 – 4000 hetzelfde gebleven. Vervolgens is het op te merken in diezelfde perioden dat voor de netto-inkomenscategorieën SRD 4000 – 5000 en hoger dan SRD 5000, de uitbesteding wel is afgenomen. En in de periode 2017 (na de verhoging van de salarissen de leerkrachten) zijn de bestedingen voor deze hoofdgroep drastisch afgenomen.

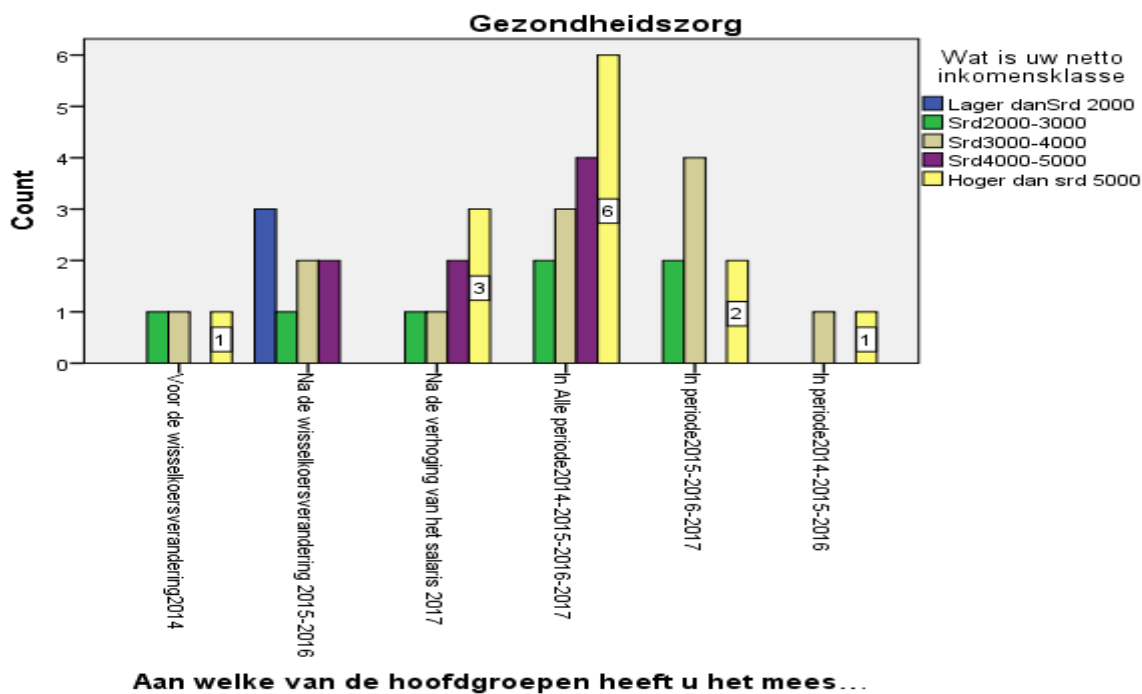
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 12 UITBESTEDING AAN GEZONDHEIDSZORG

De meeste leerkrachten hebben in alle perioden het meest van hun inkomen aan Gezondheidszorg uitgegeven.

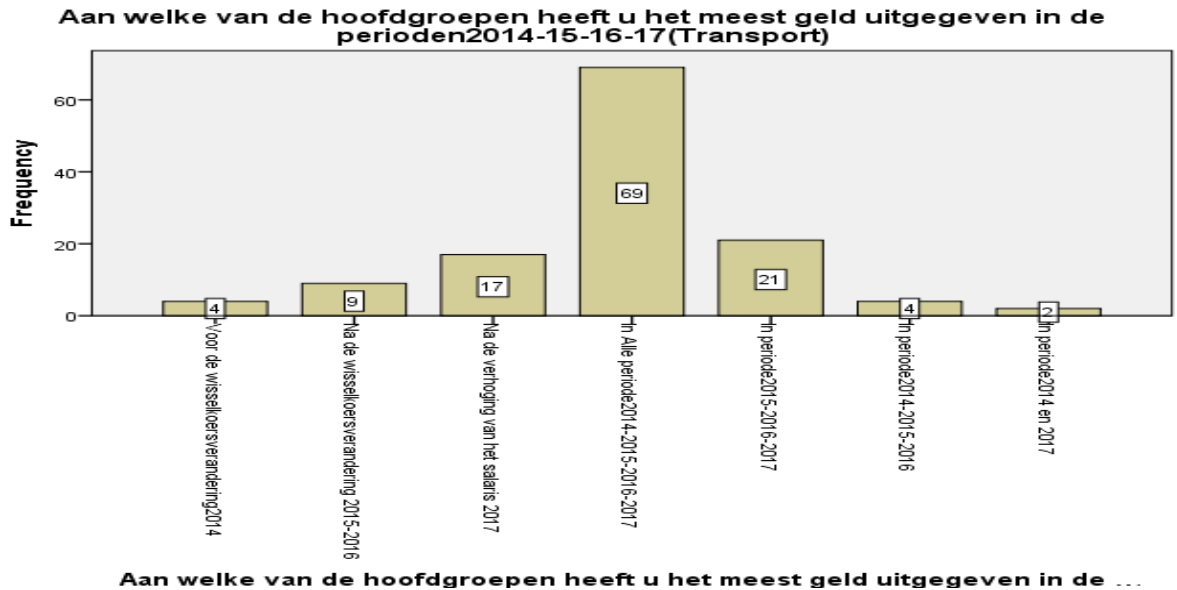
Voor deze hoofdgroep zijn de bestedingen in de periode 2015 – 2016 van de leerkrachten toegenomen ten opzichte van de periode vòòr 2014. Bovendien is het op te merken dat leerkrachten met een netto-inkomensklasse lager dan SRD 2000 plotselinge toename heeft gehad in hun bestedingen ten opzichte van de periode vòòr 2014. Vervolgens na de verhoging van de salarissen in de periode 2017 is het voor netto-inkomensklasse hoger dan SRD 5000 plotseling toegenomen. Verder is ook bekend dat de meeste leerkrachten met een netto-inkomensklasse van hoger dan SRD 5000 in alle perioden het meest hebben uitgegeven aan deze hoofdgroep Gezondheidszorg.

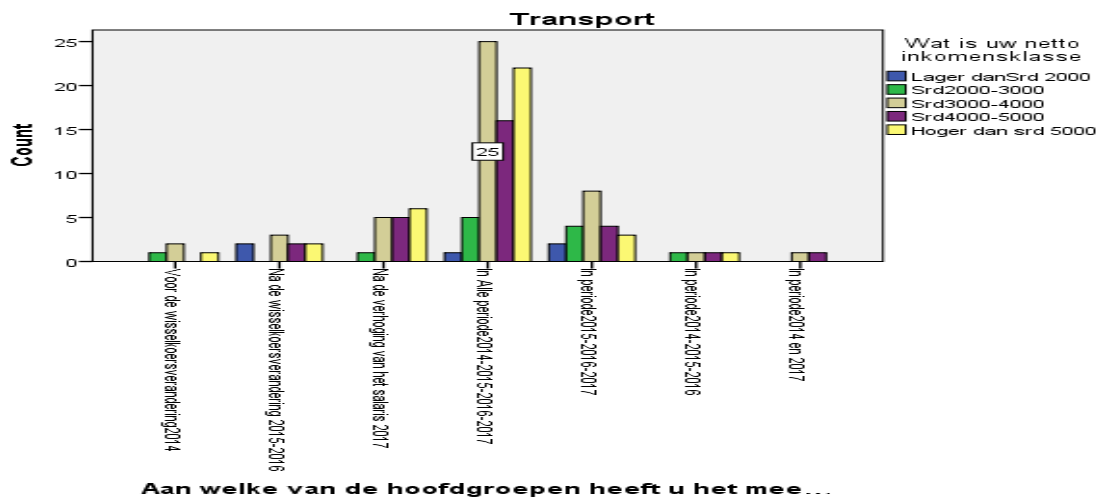
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 13 UITBESTEDING AAN TRANSPORT

De meeste leerkrachten hebben het meest in alle perioden aan Transport uitgegeven.

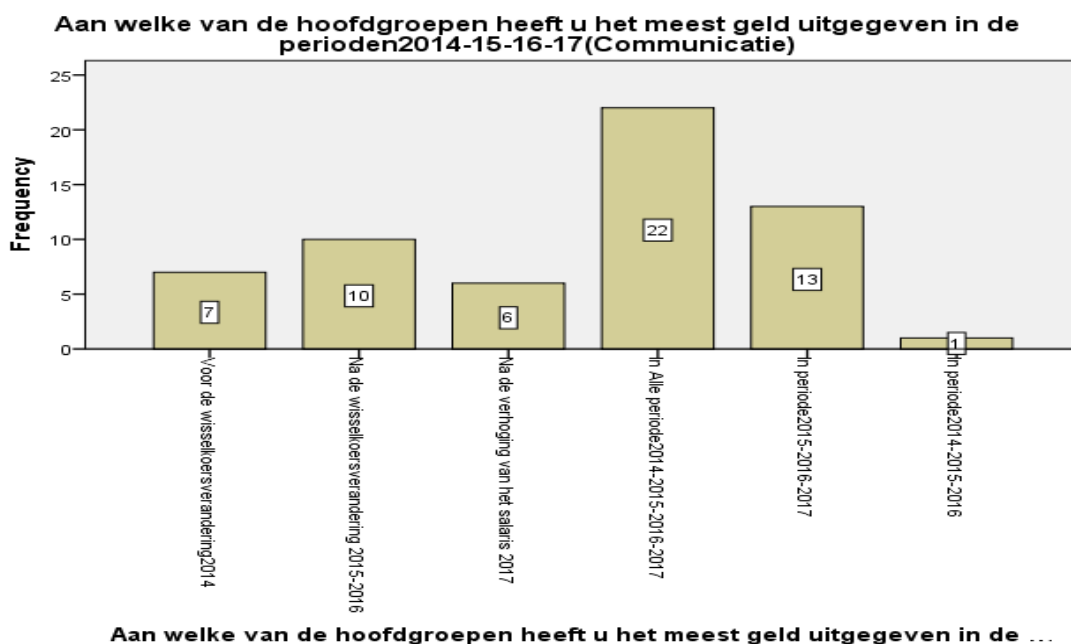
Voor deze hoofdgroep zijn de bestedingen na de wisselkoersverandering (2015 – 2016) van de leerkrachten gering toegenomen ten opzichte van de periode vòòr 2014 en wel voor de netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000. De meeste bestedingen voor Transport zijn in alle perioden verricht namelijk onder de meeste leerkrachten die een netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000 had.

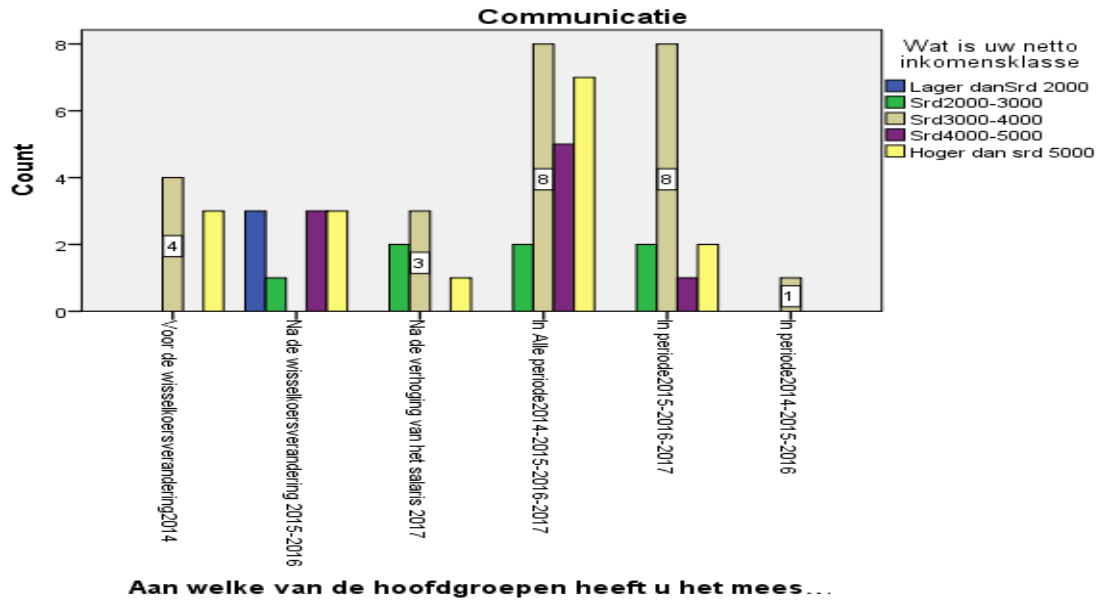
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 14 UITBESTEDING AAN COMMUNICATIE

De meeste leerkrachten hebben het meest in alle perioden uitgegeven aan deze hoofdgroep.

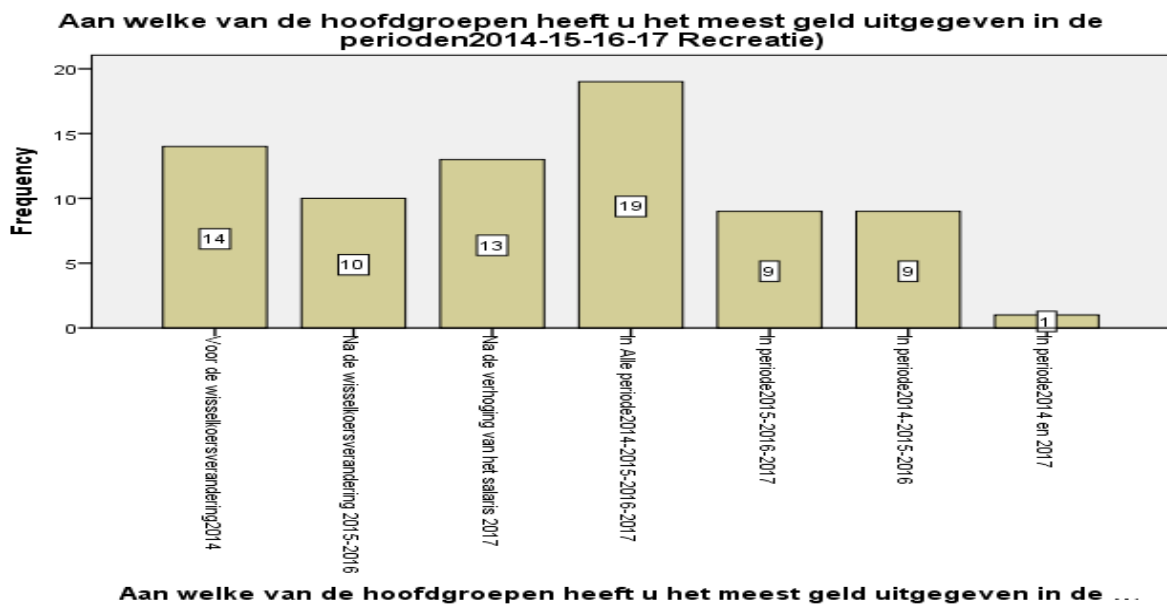
Voor deze hoofdgroep zijn de uitbestedingen na de wisselkoersverandering (periode 2015 – 2016) toegenomen ten opzichte van de periode vòòr 2014. In de periode 2015 – 2016 besteedde leerkrachten het meest uit, met een netto-inkomensklasse van lager dan SRD 2000, SRD 2000 -3000, SRD 4000 – 5000 en hoger dan SRD 5000 ten opzichte van de periode vòòr 2014. Na de verhoging van de salarissen in 2017 zijn de leerkrachten hun bestedingen afgenomen voor wat betreft de netto-inkomensklasse hoger dan SRD 5000 ten opzichte van de periode 2015 – 2016 en de periode vòòr 2014 en juist toegenomen voor de netto-inkomensklasse SRD 2000 – 3000 ten opzichte van de periode 2015 – 2016. Bovendien zijn de meeste bestedingen gedaan door leerkrachten die zich in een netto-inkomensklasse vanaf SRD 2000 tot hoger dan SRD 5000 bevindt. Maar de grootste groep leerkrachten hebben een netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000.

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

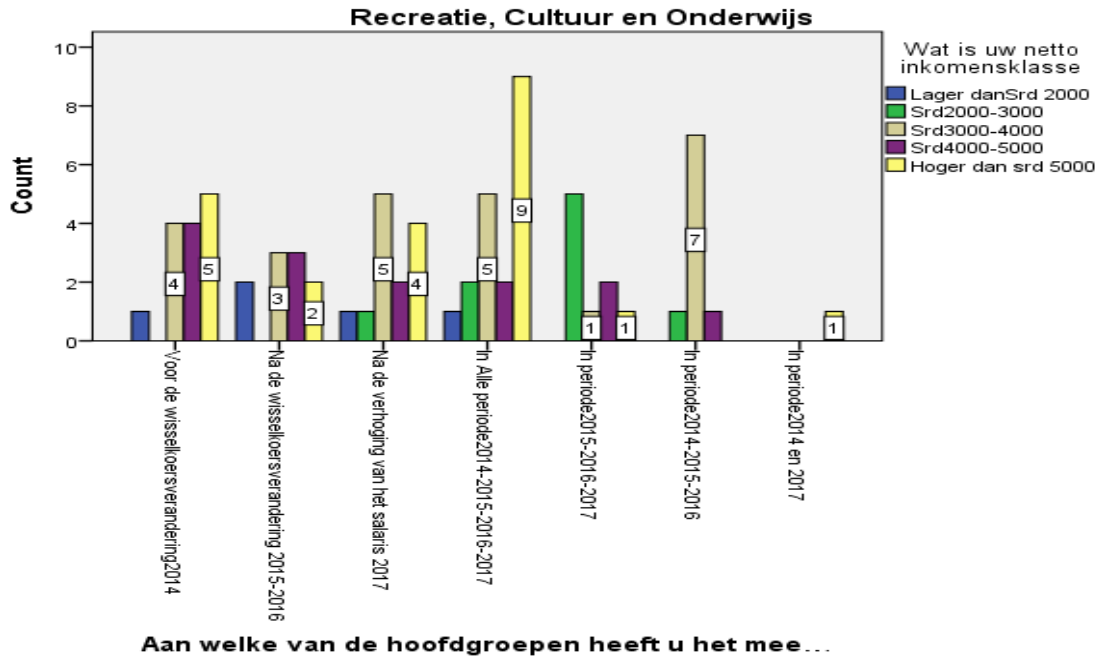
GRAFIEK 15 RECREATIE, CULTUUR EN ONDERWIJS

De meeste leerkrachten hebben het meest in alle perioden uitgegeven aan deze hoofdgroep.

Voor deze hoofdgroep zijn de uitbestedingen in de periode 2015 – 2016 (na de wisselcoersverandering) gering afgenomen en namelijk voor leerkrachten die netto

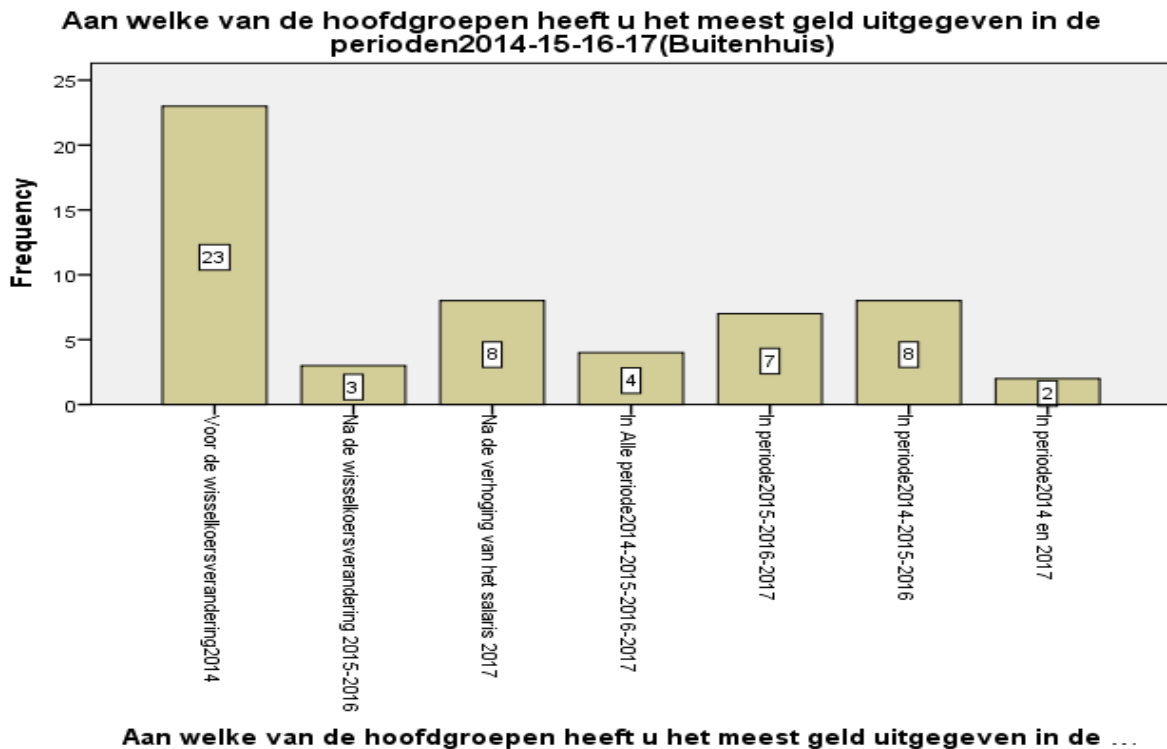
inkomensklasse hadden van SRD 3000 – 4000, SRD 4000 – 5000, en hoger dan SRD 5000. Na de verhoging van de salarissen in de periode 2017, zijn de uitbestedingen aan Recreatie, Cultuur en Onderwijs toegenomen voor de netto inkomensklasse hoger dan SRD 5000 ten opzichte van de periode daarvoor (2015 – 2016). Echter hadden de meeste leerkrachten in alle perioden het meest uitbesteed aan deze hoofdgroep en namelijk leerkrachten die een netto inkomensklasse had van hoger dan SRD 5000.

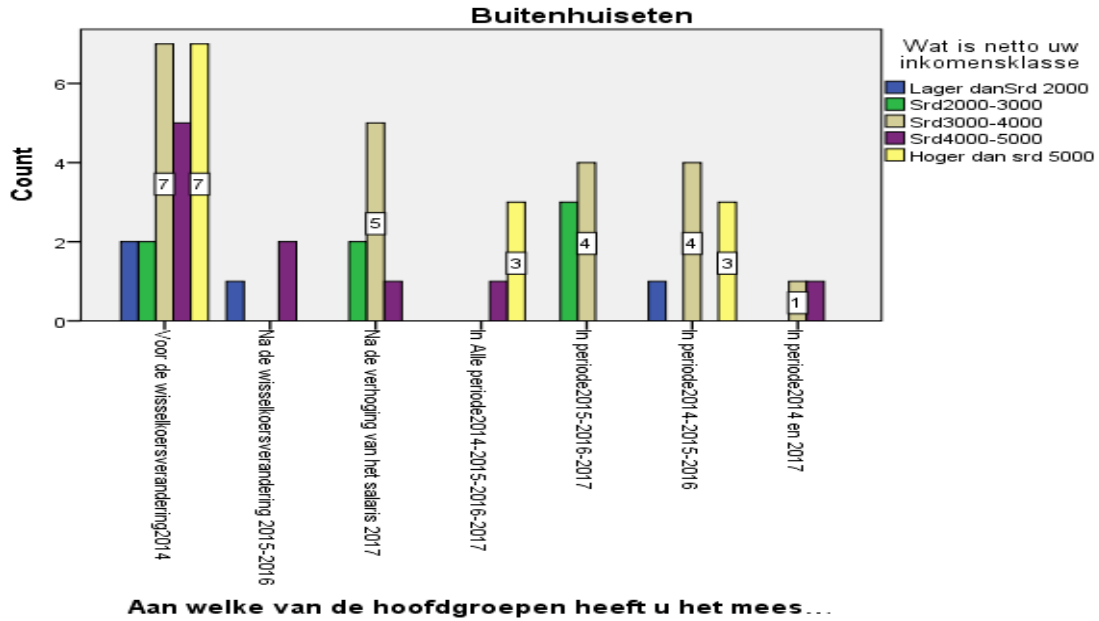
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 16 UITBESTEDING AAN BUITENHUIS ETEN

De meeste leerkrachten hebben het meest in de periode vòòr 2014 aan de hoofdgroep Buitenhuis eten uitgegeven.

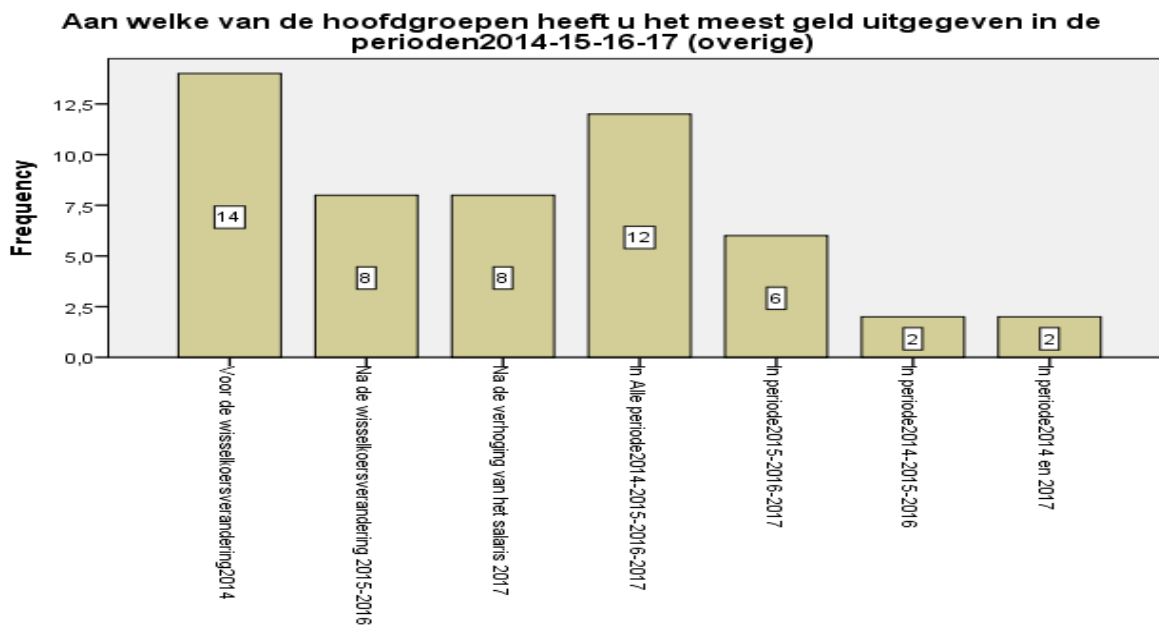
Voor deze hoofdgroep zijn de uitbestedingen aan Buitenhuis eten drastisch afgenomen in de periode 2015 – 2016 (na de wisselkoersverandering) ten opzichte van de periode vòòr 2014. Na de verhoging van de salarissen in 2017 zijn de bestedingen voor de netto inkomensklasse SRD 2000 – 3000, SRD 3000 – 4000 en SRD 4000 – 5000 wel toegenomen ten opzichte van de periode 2015 – 2016. Echter zijn de uitbestedingen aan deze hoofdgroep het meest gedaan in de periode vòòr 2014.

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

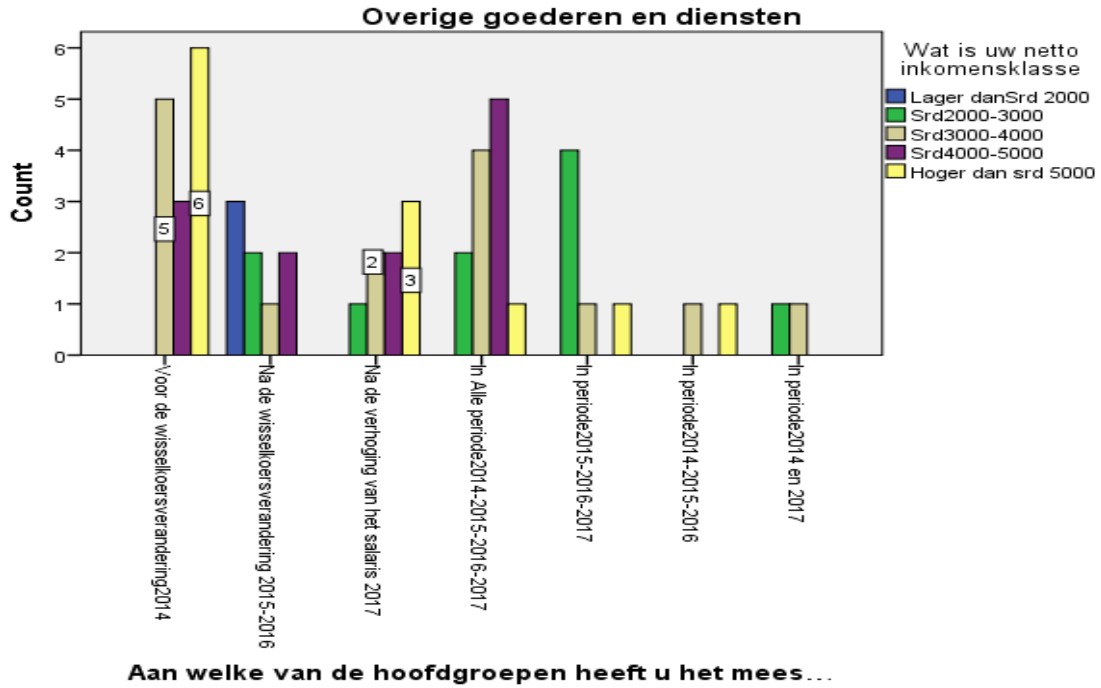
GRAFIEK 16 UITBESTEDING AAN OVERIGE GOEDEREN EN DIENSTEN

De meeste leerkrachten hebben het meest in de periode vòòr 2014 aan Overige goederen en diensten uitgegeven.

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de ...

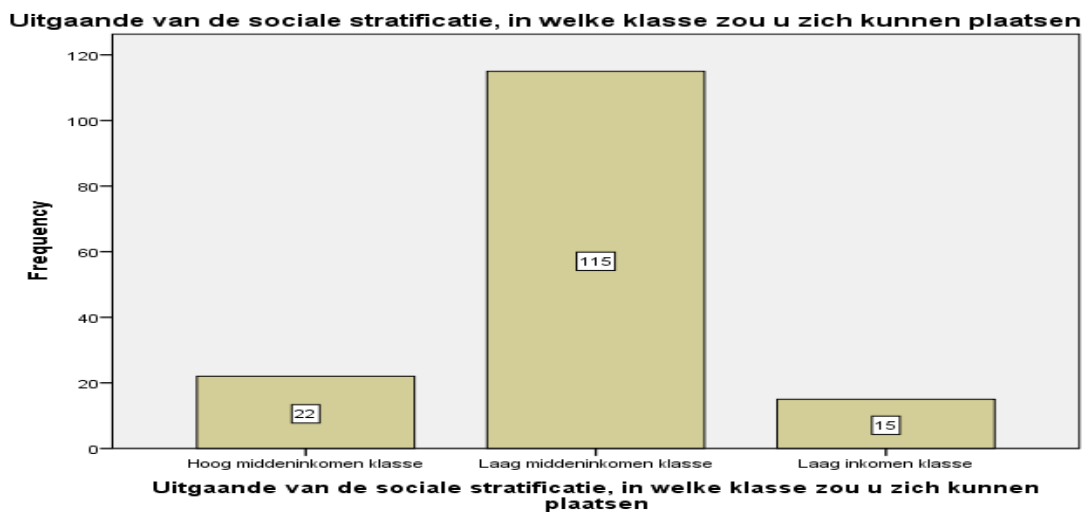
Voor deze hoofdgroep zijn de uitbestedingen aan Overige goederen en diensten voor de netto inkomensklasse SRD 3000 – 4000 in de periode 2015 – 2016 drastisch afgenomen. In de periode 2017 (na de verhoging van de salarissen) zijn deze uitbestedingen voor deze hoofdgroep met een netto inkomensklasse SRD 3000 – 4000 gering toegenomen ten opzichte van de periode 2015 – 2016. Daarnaast is het opvallend dat er geen bestedingen zijn verricht met een inkomensklasse hoger dan SRD 5000 in de periode 2015 – 2016. En voor dezelfde netto inkomensklasse zijn de bestedingen drastisch toegenomen in de periode van de verhogingen van de salarissen (2017).

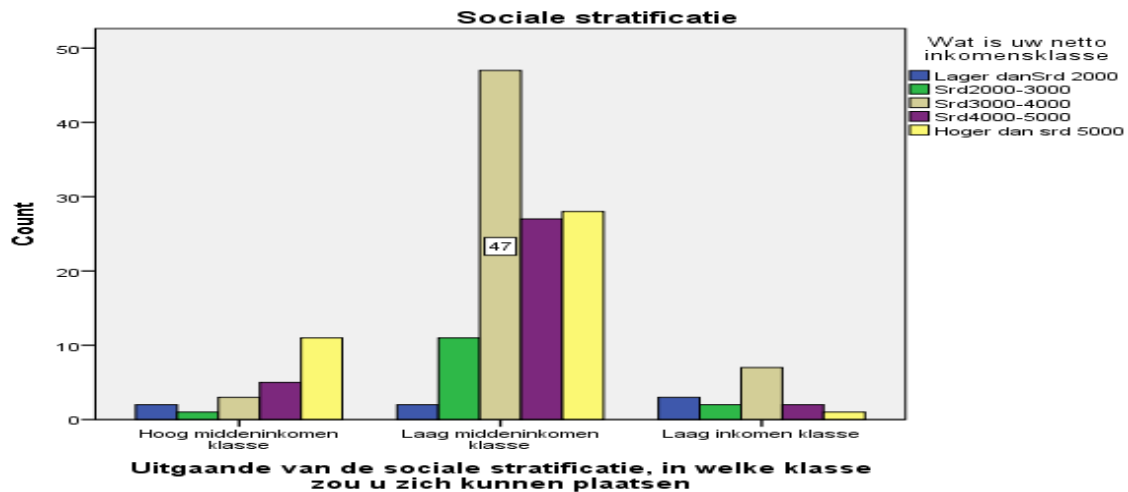
Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 20 SOCIALE STRATIFICATIE

De meeste leerkrachten plaatsen zichzelf in een Laag middeninkomen klasse.

Uit deze grafiek is af te lezen dat alle netto-inkomensklassen zich bevinden in de sociale stratificatie van laag naar middeninkomensklasse. Vervolgens is bekend dat de meeste leerkrachten zich bevinden in een netto inkomensklasse van SRD 3000 – 4000.

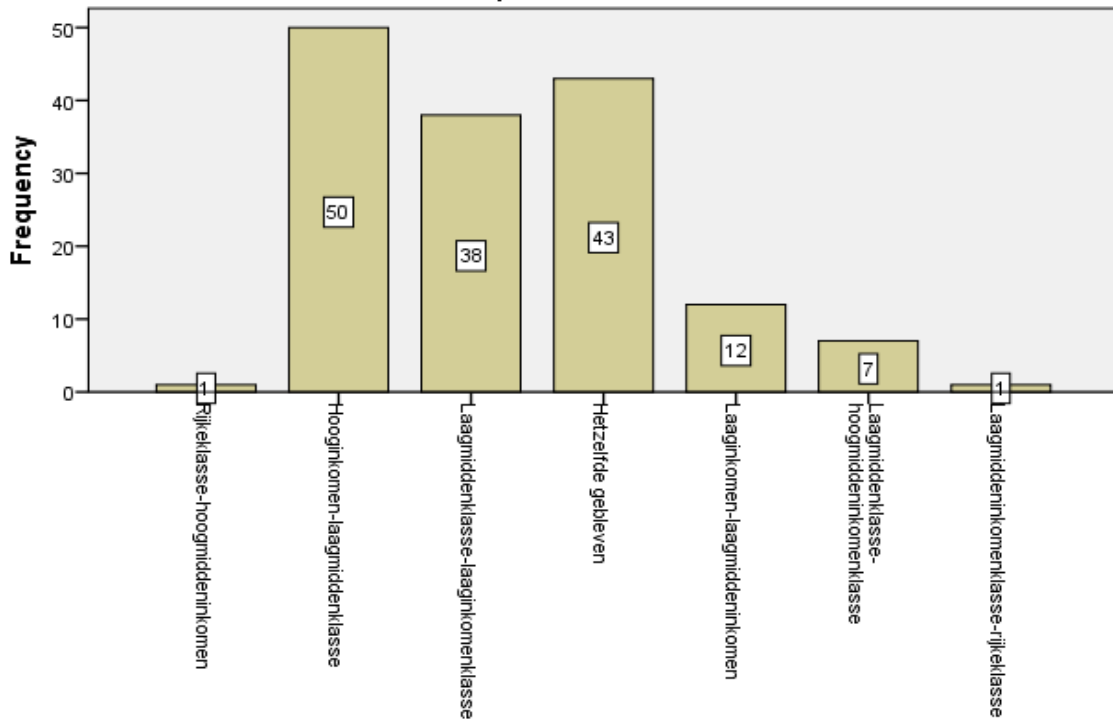

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

GRAFIEK 21 NA DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING (SOCIALE STRATIFICATIE)

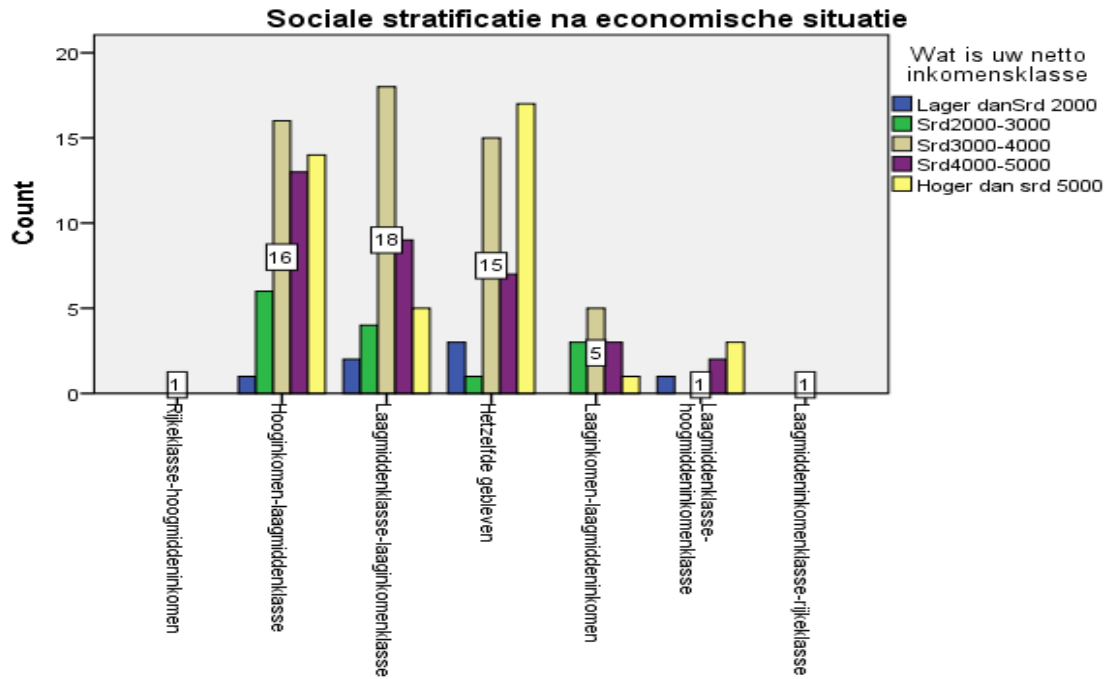
De meeste leerkrachten hebben na de economische situatie een verschuiving in de sociale stratificatie gemerkt, namelijk van een Hoog middeninkomen naar een Laag middeninkomensklasse. Bovendien is het opmerkelijk dat de tweede grootste groep leerkrachten aangaven dat zij neutraal waren omtrent hun sociale stratificatie na de economische recessie. Thans zijn deze leerkrachten in sociale stratificatie na de economische situatie hetzelfde gebleven.

Na de economische ontwikkelingen in 15/16,in welke klasse zou zich kunnen plaatsen

Na de economische ontwikkelingen in 15/16,in welke klasse zou zich kunne...

Uit deze grafiek is af te lezen dat de meeste leerkrachten van een Hoog inkomensklasse naar een Laag middeninkomen is gegaan tijdens de economische situatie en de meeste leerkrachten bevinden zich in een netto inkomensklasse van SRD 3000 – 4000.

Na de economische ontwikkelingen in 15/16, in ...

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

Conclusie

Dit onderzoek werd uitgevoerd om aan te geven als er wijzigingen zich hadden plaatsgevonden in het besteedbare inkomen in de perioden: vòòr de wisselkoersverandering 2014, 2015 – 2016 na de wisselkoersverandering en 2017 na de verhoging van het salaris. Uit economische literatuur en eerdere empirische studies is gebleken dat er een aantal factoren zijn, welke het gedrag van de consument beïnvloedt. Volgens Odink en Schoorl (1980) handelt de consument rationeel en gaat uit op nutsmaximalisatie. Volgens Mansfield & Yohe (2004) kan het nut maximaliserend gedrag grafisch worden bestudeerd en daarbij is er van een budgetlijn en indifferentie curves uitgegaan. Bij prijsstijgingen worden twee soorten effecten onderscheiden, te weten een inkomens – en substitutie effect en welke worden bestudeerd via de Hicksiaanse en Slutsky methode. Het substitutie effect volgens de Hicksiaanse methode geeft aan dat het nut van de consument constant blijft na een prijsstijging, terwijl bij de Slutsky methode de originele consumptie bundel betaalbaar blijft. Het uitgevoerd onderzoek betrof een onderzoek naar de effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van leerkrachten op de VOS-scholen. Hierbij is nadrukkelijk nagegaan hoe wijzigingen in het besteedbare inkomen van leerkrachten in de perioden vòòr 2014, na de wisselkoersverandering (2015 – 2016) en na de verhoging van de salarissen in 2017 zich heeft plaatsgevonden. Bovendien geven de wijzigingen in de bestedingen ook een verschuiving aan in de sociale stratificatie van elk leerkracht op het VOS-niveau. De probleemstelling, die op grond van het voornoemde geformuleerd was luidde als volgt: **“Wat zijn de effecten van inflatie op het besteedbare inkomen van leerkrachten van het VOS in Suriname in de periode 2010 tot en met 2017?”**

Uit het empirisch onderzoek is gebleken dat bijna de helft van de 153 leerkrachten zich bevonden in een leeftijdsklasse van 41 jaar en ouder en genoot van een netto-inkomensklasse van hoger dan SRD 5000. Deze variabel (leeftijdsklasse) beïnvloedt ook de sociale stratificatie van elke leerkracht welke een weerspiegeling geeft van ongelijke verdeling van middelen. Voor deze groep leerkrachten kan er geconcludeerd worden, dat hoe ouder een leerkracht is in leeftijd, hoe hoger zijn of haar netto-inkomensklasse zal zijn. Net minder dan helft van de 153 leerkrachten hadden 60 als hoogste opleidingsniveau een MOA – akte en genoot van een

netto-inkomensklasse van SRD 3000 – 4000. Vervolgens bleek uit het onderzoek dat er slechts 11 leerkrachten waren die een Masters als hoogste opleidingsniveau hadden en genoten van een netto-inkomensklasse van hoger dan SRD 5000. Ook deze variabel (opleidingsniveau) beïnvloedt de sociale stratificatie, welke uit het onderzoek bleek dat leerkrachten met een Mastersopleiding zich bevonden in een hogere netto-inkomensklasse te weten hoger dan SRD 5000. De meeste leerkrachten (102) hadden geen tweede inkomen en daarvan genoten 88 leerkrachten een netto-inkomen variërend vanaf SRD 3000 tot zelfs hoger dan 5000. De meeste bestedingen waaraan leerkrachten het meest geld hadden uitgegeven aan hoofdgroepen zijn onder andere: Voeding en Niet – Alcoholische dranken, Kleding & Schoeisel, Huisvesting & Nutsvoorzieningen en Transport. In alle perioden hadden de meeste bestedingen van de hoofdgroepen plaatsgevonden, namelijk voor: Voeding en Niet – Alcoholische dranken (53,2%), Transport (44,8%), Huisvesting en Nutsvoorzieningen (33,8%), Kleding en Schoeisel (20,8%), Communicatie (14,3%), Recreatie, Cultuur en Onderwijs (12,3%) en Gezondheidszorg (9,7%). Ondanks de prijsstijgingen zijn de bestedingen voor deze hoofdgroepen niet gewijzigd, vanwege de bestedingen die hetzelfde waren geweest als voor de wisselkoers- en na de wisselkoersverandering en zelfs na de verhoging van de salarissen in 2017. De Hicksiaanse benadering is hier van toepassing. Vanwege de meeste uitbestedingen die in alle perioden zijn verricht aan eerder bovengenoemde hoofdgroepen.

Aanbeveling

Bij dit onderzoek is slechts een deel van de leerkrachten op VOS-niveau geënquêteerd. Dit vanwege het tijdsaspect en bereikbaarheid van de respondenten. Aanbevolen wordt om dit onderzoek over een grotere steekproef te enquêteren en een steekproef dat representatief is voor de Surinaamse gezinshuishouding. Het toevoegen van relevante vragen aan het onderzoek met betrekking tot indifferentie curven en consumentensurplus is ook een aanbeveling. Als het Algemeen Bureau voor de Statistiek optimaal de prijsveranderingen wilt op na houden, moeten zij om de vijf jaren⁵ (Algemeen Bureau voor de Statistiek in Suriname) een huishoudbudgetonderzoek verrichten, om zodoende de juiste prijsindexcijfer en inflatiecijfer op te stellen. Ook zijn uitgaande van het huishoudbudgetonderzoek aan elk van de uitgaven categorieën wegingscoëfficiënten toegekend. Een wegingscoëfficiënt geeft de belangrijkheid van iedere uitgavencategorie in het totale pakket aan. Ook is de samenwerking met de Ministers van Financiën en Handel & Industrie, de Governor van de Centrale Bank alsook de Voorzitter van de Commissie van Statistiek vereist, om de juiste informatie omtrent prijsstijgingen of prijsdalingen aan de samenleving te bieden. Door deze samenwerking te handhaven kunnen de lonen van de amtenaren tijdig aangepast worden aan de inflatiecijfer.

⁵ <http://www.statistics-suriname.org/index.php/huishoudbudgetonderzoek>

Geraadpleegde bronnen

Blow, L. L. (2004). Consumption trends in the UK, 1975-99. London: IFS Reports, Institute for Fiscal Studies R65.

Centrale Bank van Suriname (CBvS).

Edwin Mansfield, G. Y. (2004). Micro Economics. United States Of America: W.W Norton & Company.

Financiële Nota 2016. (n.d.). Ministerie van Financien.

Financiële Nota 2017 / Centrale Bank van Suriname.

Financiële Nota 2018. (n.d.). Ministerie van Financien, (p. 1).

Financiële Nota 2019. (n.d.). Ministerie van Financien .

Gilbert, D. (1998). The American Class Structure. New York.

Jaarverslag 2010/ Ministerie van Financien. (n.d.).

Jaarverslag 2013 CBvS .

Jaarverslag 2014/ Centrale Bank van Suriname. (n.d.). Ministerie van Financien .

Jaarverslag 2016 Hankrin Bank.

Koopmans, p. (2005). Overheidsfinancien. Nederland: Wolters-Noordhoff bv.

Ministerie van Financien, Financiële Nota 2018.

Ministerie van Financien, Financiële Nota 2018.

Oldfield, P. L. (june 2011). The spending patterns and inflation experience of low- income households over the past decade. London.

Schoorl, J. O. (1980). Inleiding tot de Micro economie. Groningen - Nederland: Wolters-Noordhoff.

Singh, N. &. (n.d.). DECOMPOSITION OF PRICE EFFECT. Institute of Lifelong Learning. University of Delhi.

Singh, S. K. (2014). The Effect of Recession on the Buying Behavior of Consumers in 2013. Journal of Business and Management, 203-204.

Smith, I. C. (2002). Distributional aspects of inflation. London: The Institute for Fiscal Studies

Websites:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2008/50/wat-is-mijn-bestedbaar-inkomen>

https://en.wikipedia.org/wiki/Social_class_in_the_United_States

<https://socialestratificatie.weebly.com/theorie.html>

www.cbvs.sr

www.abs.sr

Bijlagen:

Bijlage I: Enquête formulier

Datum :

Naam Enquêteur : Ramahi Samar

Introductie

Ik ben studente van de Anton De Kom Universiteit van Suriname en studeer Economie. In het kader van mijn afstuderen doe ik een onderzoek naar de effecten van inflatie op het bestedingspatroon van consumenten. Inflatie leidt tot waardevermindering van geld als gevolg van prijsstijging. De Surinaamse economie heeft in de periode 2010 tot en met 2016 macro-economische problemen gekend, waarbij we in 2015 – 2016 in een recessie zijn beland. Het verrichten van dit veldonderzoek is om na te gaan welke effecten hoge inflatie heeft op het bestedingspatroon van leerkrachten op een VOS niveau gedurende de periode 2010 tot en met 2016. Hierbij vraag ik u beleefd om onderstaande vragen voor mij in te vullen.

1. Wat is uw geslacht ?
 - Man
 - Vrouw

2. In welke leeftijdsklasse bevindt u zich ?
 - 20-25jr
 - 26-30jr
 - 31-35jr
 - 36-40jr
 - 41 en ouder

3. Wat is uw hoogst genoten opleidingsniveau ?
 - MO- A Akte
 - MO- B Akte
 - Bachelor PG extern

- Masters
- Anders,.....

4. Wat is uw inkomensklasse ?

- < SRD 2000
- SRD 2000- 3000
- SRD 3000-4000
- SRD 4000-5000
- >SRD 5000

5. Heeft u neven (tweede) inkomen?

- Ja
- Nee

6. Aan welke van de hoofdgroepen hieronder heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden 2014 – 2015 – 2016 – 2017 ? (meerdere antwoorden per tabel mogelijk).

	Vóór de wisselkoersverandering 2014	Na de wisselkoersverandering 2015 en 2016	Na de verhoging van het salaris 2017
Hoofdgroepen:			
Voeding en Niet-alcoholische dranken			
Alcoholische dranken en tabak			
Kleding en Schoeisel			
Huisvesting en nutsvoorzieningen			
Woninginrichting			
Gezondheidszorg			
Transport			
Communicatie			
Recreatie, cultuur en onderwijs			
Buitenhus eten			
Overige goederen en diensten			

7. Heeft u een hypotheek bij een bank- instelling ?

- Ja
- Nee

8. Heeft u kunnen sparen ?

- Ja
- Nee

9. Komt u uit met uw inkomen ?

- Ja
- Nee
- Anders,

10. Uitgaande van de sociale stratificatie, in welke klasse zou u zich kunnen plaatsen ?

- Rijke klasse
- Hoog middeninkomen klasse
- Laag middeninkomen klasse
- Laag inkomen klasse

11. Na de economische ontwikkelingen in 2015 – 2016, in welke klasse zou u zich plaatsen ?

- Ik ben van een rijke klasse naar een hoog middeninkomen klasse gegaan
- Ik ben van een hoog middeninkomen klasse naar een laag middeninkomen klasse gegaan
- Ik ben van een laag middeninkomen klasse naar een laag inkomen klasse gegaan
- Ik ben hetzelfde gebleven
- Ik ben van een laag inkomen klasse naar een laag middeninkomen klasse gegaan

- Ik ben van een laag middeninkomen klasse naar een hoog middeninkomen klasse gegaan
- Ik ben van een hoog middeninkomen klasse naar een rijke klasse gegaan

12. In hoeverre bent u tevreden met de huidige situatie ?

- Zeer tevreden
- Tevreden
- Noch tevreden als ontevreden
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

Bron: Eigenbewerking

Bijlage II: Codeerschema

Vraagnummer	Omschrijving	Variabele	Code
1	geslacht	geslacht	1= man 2= vrouw
2	leeftijdklasse	Leeftijdklasse	1= 20-25jr 2= 26-30jr 3= 31-35jr 4= 36-40jr 5= 41 en ouder
3	opleidingsniveau	Opleidingsniveau	1= MOA-akte 2= MOB-akte 3= Bachalor PG extern 4= Masters 5= Anders
4	netto inkomensklasse	netto inkomensklasse	1= <SRD2000 2= SRD2000 -3000 3= SRD3000-4000 4= SRD4000-5000 5= >SRD5000
5	neven inkomen	neven inkomen	1= ja 2= nee
6	Voeding-niet alcoholische dranken	Voeding-niet alcoholische dranken	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Alcoholische dranken	Alcoholische dranken	1= vòòr de wisselkoersverandering

			(vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Kleding en schoeisel	Kleding en schoeisel	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Huisvesting en nutsvoorzieningen	Huisvesting en nutsvoorzieningen	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Woninginrichting	Woninginrichting	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden

			5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Gezondheidszorg	Gezondheidszorg	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Transport	Transport	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Communicatie	Communicatie	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014) 2= na de wisselkoersverandering (2015-2016) 3= na de verhoging van het salaris(2017) 4= in alle perioden 5= (2015-2016) en 2017 6= vòòr 2014 en (2015-2016) 7= vòòr 2014 en 2017
	Recreatie,Cultuur en Onderwijs	Recreatie,Cultuur en Onderwijs	1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014)

			<p>2= na de wisselkoersverandering (2015-2016)</p> <p>3= na de verhoging van het salaris(2017)</p> <p>4= in alle perioden</p> <p>5= (2015-2016) en 2017</p> <p>6= vòòr 2014 en (2015-2016)</p> <p>7= vòòr 2014 en 2017</p>
	Buitenhuis eten	Buitenhuis eten	<p>1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014)</p> <p>2= na de wisselkoersverandering (2015-2016)</p> <p>3= na de verhoging van het salaris(2017)</p> <p>4= in alle perioden</p> <p>5=(2015-2016) en 2017</p> <p>6= vòòr 2014 en (2015-2016)</p> <p>7= vòòr 2014 en 2017</p>
	Overige goederen en diensten	Overige goederen en diensten	<p>1= vòòr de wisselkoersverandering (vòòr 2014)</p> <p>2= na de wisselkoersverandering (2015-2016)</p> <p>3= na de verhoging van het salaris(2017)</p> <p>4= in alle perioden</p> <p>5=(2015-2016) en 2017</p> <p>6= vòòr 2014 en (2015-2016)</p> <p>7= vòòr 2014 en 2017</p>
7	hypotheek	Hypotheek	<p>1= ja</p> <p>2= nee</p>
8	sparen	Sparen	<p>1= ja</p> <p>2= nee</p>
9	uitkomen met uw inkomen	uitkomen met uw inkomen	<p>1= ja</p> <p>2= nee</p>
10	sociale stratificatie	sociale stratificatie	<p>1= rijke klasse</p> <p>2= hoog middeninkomenklasse</p> <p>3= laag</p>

			middeninkomenklasse 4= laag inkomen klasse
11	na de economische situatie	na de economische situatie	1= rijke klasse naar hoog middeninkomenklasse 2= hoog middeninkomenklasse naar laag middeninkomenklasse 3= laag middeninkomenklasse naar laag inkomenklasse 4= hetzelfde gebleven 5= laag middeninkomen naar laag middeninkomen klasse 6= laag middeninkomenklasse naar hoog middeninkomenklasse 7= hoog middeninkomenklasse naar rijke klasse
12	tevreden	Tevreden	1= zeer tevreden 2= tevreden 3= noch tevreden als ontevreden 4= ontevreden 5=zeer ontevreden

Bron: Eigenbewerking

Bijlage III: Frequency tabellen

Schooltype

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	Imeao3	16	10,4	10,5
	Natin-Lelydorp	13	8,4	19,0
	HHS	11	7,1	26,1
	Natin Paramaribo	11	7,1	33,3
	Lyceum2	16	10,4	43,8
	Havo 3	13	8,4	52,3
Valid	Imeao 2	9	5,8	58,2
	SPI	10	6,5	64,7
	SMO	10	6,5	71,2
	AMS	13	8,4	79,7
	Imeao5	12	7,8	87,6
	VWO4	19	12,3	100,0
	Total	153	99,4	100,0
Missing	System	1	,6	
	Total	154	100,0	

Wat is uw geslacht

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	42	27,3	27,5	27,5
	Vrouw	111	72,1	72,5	100,0
	Total	153	99,4	100,0	
Missing	System	1	,6		
Total		154	100,0		

In welke leeftijdsklasse bevind u zich

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20-25jr	4	2,6	2,6	2,6
	26-30jr	19	12,3	12,4	15,0
	31-35jr	32	20,8	20,9	35,9
	36-40jr	23	14,9	15,0	51,0
	41 en ouder	75	48,7	49,0	100,0
Total		153	99,4	100,0	
Missing	System	1	,6		
Total		154	100,0		

Wat is uw hoogst genoten opleidingsniveau

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	MOA-Akte	60	39,0	39,2	39,2
	MOB-Akte	49	31,8	32,0	71,2
	Bachelor PG externe	13	8,4	8,5	79,7
	Masters	11	7,1	7,2	86,9
	Anders	20	13,0	13,1	100,0
	Total	153	99,4	100,0	
Missing	System	1	,6		
	Total	154	100,0		

Wat is uw inkomensklasse

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lager dan Srd 2000	7	4,5	4,6	4,6
	Srd2000-3000	14	9,1	9,2	13,7
	Srd3000-4000	58	37,7	37,9	51,6
	Srd4000-5000	34	22,1	22,2	73,9
	Hoger dan srd 5000	40	26,0	26,1	100,0

	Total	153	99,4	100,0
Missing	System	1	,6	
	Total	154	100,0	

Heeft u neven tweede inkomen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	50	32,5	32,9
	Nee	102	66,2	100,0
	Total	152	98,7	100,0
Missing	System	2	1,3	
	Total	154	100,0	

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden 2014-15-16-17 (Voeding)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Voor de wisselkoersverandering 2014	4	2,6	3,1

	Na de wisselkoersverandering 2015-2016	5	3,2	3,8	6,9
	Na de verhoging van het salaris 2017	17	11,0	13,0	19,8
	In Alle periode2014-2015-2016-2017	82	53,2	62,6	82,4
	In periode2015-2016-2017	15	9,7	11,5	93,9
	In periode2014-2015-2016	6	3,9	4,6	98,5
	In periode2014 en 2017	2	1,3	1,5	100,0
	Total	131	85,1	100,0	
Missing	System	23	14,9		
	Total	154	100,0		

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17(alcohol)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4	2,6	40,0	40,0
	Voor de wisselkoersverandering2014			
	In Alle periode2014-2015-2016-2017	4	2,6	80,0

	In periode2015-2016-2017	1	,6	10,0	90,0
	In periode2014-2015-2016	1	,6	10,0	100,0
	Total	10	6,5	100,0	
Missing	System	144	93,5		
	Total	154	100,0		

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17(kleding&schoeisel)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	Voor de wisselkoersverandering2014	17	11,0	20,7	20,7
	Na de wisselkoersverandering 2015-2016	7	4,5	8,5	29,3
	Na de verhoging van het salaris 2017	9	5,8	11,0	40,2
	In Alle periode2014-2015-2016-2017	32	20,8	39,0	79,3
	In periode2015-2016-2017	8	5,2	9,8	89,0

	In periode2014-2015-2016	6	3,9	7,3	96,3
	In periode2014 en 2017	3	1,9	3,7	100,0
	Total	82	53,2	100,0	
Missing	System	72	46,8		
	Total	154	100,0		

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17(Huisvesting)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
	Voor de wisselkoersverandering2014	4	2,6	4,2	4,2
	Na de wisselkoersverandering 2015-2016	8	5,2	8,4	12,6
Valid	Na de verhoging van het salaris 2017	9	5,8	9,5	22,1
	In Alle periode2014-2015-2016-2017	52	33,8	54,7	76,8
	In periode2015-2016-2017	17	11,0	17,9	94,7
	In periode2014-2015-2016	3	1,9	3,2	97,9

	In periode2014 en 2017	2	1,3	2,1	100,0
	Total	95	61,7	100,0	
Missing	System	59	38,3		
	Total	154	100,0		

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17(Woning)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
	Voor de wisselkoersverandering2014	25	16,2	35,7	35,7
	Na de wisselkoersverandering 2015-2016	17	11,0	24,3	60,0
	Na de verhoging van het salaris 2017	4	2,6	5,7	65,7
Valid	In Alle periode2014-2015-2016-2017	14	9,1	20,0	85,7
	In periode2015-2016-2017	4	2,6	5,7	91,4
	In periode2014-2015-2016	4	2,6	5,7	97,1
	In periode2014 en 2017	2	1,3	2,9	100,0
	Total	70	45,5	100,0	

Missing	System	84	54,5		
	Total	154	100,0		

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17(Gezondheid)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	3	1,9	7,0	7,0
	8	5,2	18,6	25,6
	7	4,5	16,3	41,9
Valid	15	9,7	34,9	76,7
	8	5,2	18,6	95,3
	2	1,3	4,7	100,0
	43	27,9	100,0	
Missing	111	72,1		
	154	100,0		

**Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-
17(Transport)**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid					
	Voor de wisselkoersverandering2014	4	2,6	3,2	3,2
	Na de wisselkoersverandering 2015-2016	9	5,8	7,1	10,3
	Na de verhoging van het salaris 2017	17	11,0	13,5	23,8
	In Alle periode2014-2015- 2016-2017	69	44,8	54,8	78,6
	In periode2015-2016-2017	21	13,6	16,7	95,2
	In periode2014-2015-2016	4	2,6	3,2	98,4
	In periode2014 en 2017	2	1,3	1,6	100,0
	Total	126	81,8	100,0	
Missing	System	28	18,2		
	Total	154	100,0		

**Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-
17(Communicatie)**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Voor de wisselkoersverandering2014	7	4,5	11,9	11,9
Na de wisselkoersverandering 2015-2016	10	6,5	16,9	28,8
Na de verhoging van het salaris 2017	6	3,9	10,2	39,0
In Alle periode2014-2015- 2016-2017	22	14,3	37,3	76,3
In periode2015-2016-2017	13	8,4	22,0	98,3
In periode2014-2015-2016	1	,6	1,7	100,0
Total	59	38,3	100,0	
Missing				
System	95	61,7		
Total	154	100,0		

**Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17
Recreatie)**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Voor de wisselkoersverandering2014	14	9,1	18,7	18,7
Na de wisselkoersverandering 2015-2016	10	6,5	13,3	32,0
Na de verhoging van het salaris 2017	13	8,4	17,3	49,3
In Alle periode2014-2015- 2016-2017	19	12,3	25,3	74,7
In periode2015-2016-2017	9	5,8	12,0	86,7
In periode2014-2015-2016	9	5,8	12,0	98,7
In periode2014 en 2017	1	,6	1,3	100,0
Total	75	48,7	100,0	
Missing				
System	79	51,3		
Total	154	100,0		

Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17(Buitenhuis)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	23	14,9	41,8	41,8
	3	1,9	5,5	47,3
	8	5,2	14,5	61,8
Valid	4	2,6	7,3	69,1
	7	4,5	12,7	81,8
	8	5,2	14,5	96,4
	2	1,3	3,6	100,0
	55	35,7	100,0	
Missing	99	64,3		
	154	100,0		

**Aan welke van de hoofdgroepen heeft u het meest geld uitgegeven in de perioden2014-15-16-17
(overige)**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Voor de wisselkoersverandering2014	14	9,1	26,9	26,9
Na de wisselkoersverandering 2015-2016	8	5,2	15,4	42,3
Na de verhoging van het salaris 2017	8	5,2	15,4	57,7
In Alle periode2014-2015- 2016-2017	12	7,8	23,1	80,8
In periode2015-2016-2017	6	3,9	11,5	92,3
In periode2014-2015-2016	2	1,3	3,8	96,2
In periode2014 en 2017	2	1,3	3,8	100,0
Total	52	33,8	100,0	
Missing				
System	102	66,2		
Total	154	100,0		

Heeft u een hypotheek bij een bank/instelling

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	55	35,7	36,4	36,4
Valid Nee	96	62,3	63,6	100,0
Valid Total	151	98,1	100,0	
Missing System	3	1,9		
Total	154	100,0		

Heeft u kunnen sparen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	49	31,8	32,5	32,5
Valid Nee	102	66,2	67,5	100,0
Valid Total	151	98,1	100,0	
Missing System	3	1,9		
Total	154	100,0		

Komt u uit met uw inkomen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	Ja	52	33,8	34,2	34,2
	Nee	67	43,5	44,1	78,3
	Anders	33	21,4	21,7	100,0
	Total	152	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
	Total	154	100,0		

Uitgaande van de sociale stratificatie, in welke klasse zou u zich kunnen plaatsen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	Hoog middeninkomen klasse	22	14,3	14,5	14,5
	Laag middeninkomen klasse	115	74,7	75,7	90,1
	Laag inkomen klasse	15	9,7	9,9	100,0
	Total	152	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
	Total	154	100,0		

Na de economische ontwikkelingen in 15/16, in welke klasse zou zich kunnen plaatsen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
	Rijkeklasse- hoogmiddeninkomen	1	,6	,7	,7
	Hooginkomen- laagmiddenklasse	50	32,5	32,9	33,6
	Laagmiddenklasse- laaginkomenklasse	38	24,7	25,0	58,6
Valid	Hetzelfde gebleven	43	27,9	28,3	86,8
	Laaginkomen- laagmiddeninkomen	12	7,8	7,9	94,7
	Laagmiddenklasse- hoogmiddeninkomenklasse	7	4,5	4,6	99,3
	Laagmiddeninkomenklasse- rijkeklasse	1	,6	,7	100,0
	Total	152	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
	Total	154	100,0		

In hoeverre bent u tevreden met de huidige situatie

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
	Zeer tevreden	1	,6	,7	,7
	Tevreden	5	3,2	3,3	4,0
Valid	Noch tevreden als ontevreden	32	20,8	21,2	25,2
	Ontvreden	38	24,7	25,2	50,3
	Zeer ontevreden	75	48,7	49,7	100,0
	Total	151	98,1	100,0	
Missing	System	3	1,9		
	Total	154	100,0		

Bron: Veldonderzoek en eigenbewerking

Bijlage IV: Staatsbesluit van 5 april 2017

2017

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIEK SURINAME**

No. 33

STAATSBESLUIT van 5 april 2017, houdende wijziging van de bestaande FISO- onderwijsfuncties, akten en bevoegdheden, de instelling van nieuwe onderwijsbevoegdheidsgraden en bezoldigingsreeksen voor onderwijsgeevenden en garantie van de verworven rechten voortvloeiende uit de status die onderwijsgeevenden hadden tot 1 januari 2017. (Herwaarderingsbesluit Onderwijsgeevenden).

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

Overwegende, dat in verband met het garanderen van kwalitatief onderwijs op elk niveau, het nodig is een nieuw waarderingssysteem voor onderwijsgeevenden, schoolleiders of directeuren, vast te stellen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, vastgesteld het onderstaande, door de Raad van Ministers voorbereid, Staatsbesluit.

**UITTREDING UIT DE FISO-REGELING EN DE
VASTSTELLING VAN DE RECHTSPOSITIE VAN
ONDERWIJSGEVENDEN, SCHOOLLEIDERS OF
DIRECTEUREN**

Artikel 1

1. Met ingang van 1 januari 2017 is de FISO-regeling, de Resolutie van 28 februari 2009 no. 1308/09 (S.B. 2009 no. 29; de Resolutie van 24 mei 2010 no. 10.525/10 (S.B. 2010 no. 52) en de Resolutie van 07 december 2012 no. 12.197/12 (S.B. 2012 no.186) niet langer van toepassing voor de onderwijsgevenden, de schoolleiders of directeuren van scholen.
2. Met ingang van dezelfde datum is het Ambtenarenbezoldigingsbesluit ook niet meer van toepassing op de bezoldiging van de onderwijsgevenden, de schoolleiders of directeuren van scholen.
3. Met ingang van 1 januari 2017 zijn nieuwe onderwijsbevoegdheidsgraden en de daarbij gekoppelde bezoldigingsreeksen voor onderwijsgevenden, schoolleiders of directeuren van scholen vastgesteld.

Artikel 2

De rechtspositie van de onderwijsgevenden, de schoolleiders of de directeuren van scholen in dienst van het Openbaar Onderwijs blijft, na het uittreden van de beroepsgroep van onderwijsgevenden uit de FISO-regeling, vooralsnog ongewijzigd.

Artikel 3

De rechtspositie van de onderwijsgevenden, de schoolleiders of de directeuren van scholen in dienst van de Bijzondere Schoolbesturen blijft, na het uittreden van de beroepsgroep van onderwijsgevenden uit de FISO-regeling, ongewijzigd.

**BIJLAGE IV: De bezoldigingsreeks voor schoolleiders/
directeuren per onderwijsniveau**

Onderwijsniveau	Aanvangssalaris	Maximalsalaris
Hoger Beroepsonderwijs	SRD 6.957	SRD 9.044
Voortgezet Onderwijs Senioren-niveau	SRD 6.524	SRD 8.091
Voortgezet Onderwijs Junioren-niveau	SRD 5.350	SRD 6.309
Basisonderwijs	SRD 4.690	SRD 5.350

BIJLAGE II: De zes nieuwe periodieken en de FISO-periodieken waaruit elk van de nieuwe periodieken bestaat

Periodiek 1: (= P00, P01 en P02)

Periodiek 2: (= P03, P04 en P05)

Periodiek 3: (= P06, P07 en P08)

Periodiek 4: (= P09 en P10)

Periodiek 5: (= P11 en P12)

Periodiek 6: (= P13, P14, P15 en P16)

BIJLAGE III: De bezoldigingsreeks voor de onderwijsgeslachten per bevoegdheidsgraad

Bevoegdheidsgraad		Aanvangssalaris	Maximumsalaris
1 ^o graad		SRD 6.280,-	SRD 7.360,-
2 ^o graad	A	SRD 5.160,-	SRD 5.880,-
	B	SRD 4.680,-	SRD 5.400,-
	C	SRD 4.280,-	SRD 4.880,-
3 ^o graad	A	SRD 3.780,-	SRD 4.480,-
	B	SRD 3.320,-	SRD 3.980,-
	C	SRD 3.020,-	SRD 3.540,-
4 ^o graad		SRD 2.402,-	SRD 3.020,-

NIEUWE ONDERWIJSBEVOEGDHEIDSGRADEN EN CATEGORIEËN SCHOOLLEIDERS OF DIRECTEUREN

Artikel 5

1. De onderwijsgevenden worden in vier bevoegdheidsgraden ingedeeld:
 - *een eerstegraads bevoegdheid:* degene, die deze graad heeft behaald, is bevoegd onderwijs te verzorgen op de VOS-scholen en op Instituten voor Hoger Beroepsonderwijs;
 - *een tweedegraads bevoegdheid:* degene, die deze graad heeft behaald, is bevoegd onderwijs te verzorgen op de VOJ-scholen;

BIJLAGE I:

De nieuwe onderwijsbevoegdheidsgraden en de huidige in de Resolutie van 7 december 2012 no. 12.197/12 genoemde akten/bevoegdheden.

Bevoegdheids- graad		In de Resolutie van 7 december 2012 no. 12.197/12 genoemde akten/bevoegdheden
1 ^e graads		MO-B, MA, MSc, Drs., Ir. LL.M, Mr. LOMBO, MEd
2 ^e graads	A	MO-A, BA, BSc, BEd, LLB, Ing, Btech, Lsc, OLNO, LOBO, Hoofdakte + 2LO, OLVOJ, Onderwijzersakte + 3LO, Middelbaar diploma + 2LO, AVF + PG + 2LO, Hoofdakte + 3N-akten
	B	Hoofdakte + 1LO, GLO1+1LO, Onderwijzersakte + 2LO, Middelbaar diploma + 1LO, AVF + PG + 1 LO + BO, Onderwijzer titulair + 2LO, akte 1NO, 2N-akten
	C	Onderwijzer titulair + 1LO + BO, Onderwijzer Titulair + 1LO, Onderwijzersakte + 1LO + BO, 1N-akte + 1LO, Onderwijzeres-A + 1LO, Onderwijzeres A + 1LO, Onderwijzeres A + 1LO +BO, BVF(GLO1)+2LO, Praktijkleraar (MBO)
3 ^e graads	A	Hoofdakte, Hoofdakte + BO, Hulponderwijzer + 1LO, 1N-akte, Onderwijzersakte + BO, Hoofdkleuterleidster + 1LO, Hoofdkleuterleidster + 1LO + BO, Praktijkleraar (LBO), Onderwijzeres-A + 1LO + BO, GLO1
	B	Hoofdkleuterleidster + BO, Hoofdkleuterleidster, Onderwijzer titulair, Onderwijzersakte,
	C	Onderwijzeres -A, Onderwijzeres-A + BO
4 ^e graads		Districtskweeking, Boslandakte, Fröbelakte, Hulponderwijzer

Bron: Staatsblad van de Republiek Suriname